

A VÉR AZ ÉLET.

Egészséges vér

nemcsak a testre hat, amennyiben kellemes külszint, teltséget és bájakat idéz elő, de hat a lélekre is, amennyiben az embert vidorrá, jókedvűvé és tisztán gondolkodóvá teszi.

A vér a forrás, amely által az egész test felépítettik és amely által testi és lelki erőnkét elérjük. Egy ember sem lehet egészséges, ha vére egészségtelen állapotban van és a szükséges elemek abból hiányoznak.

Egészségtelen vér

és vérihiány egyenes okai a lelki és testi gyengeségek, szívdobogás, idegesség, fejfájás, kiütés, daganat, altesti baj, rossz emésztés, székrekedés, tüdőbetegség és sápkórnak.

Tiszta élénk szem, rózsás arc, ruganyos járás, élet és lelki élénkség helyett bágyadtak a szemek, az arcszín fakó, a járás vontatott, melancholikus, hypochondriássá lesz — mindezek a közeli felbomlás jelei.

A gyógyszerkincs végül a Leciferrinben egy gyógyszert nyert, mely a vért gyarapítja, mint azt egy készítmény sem képes és rövid idő alatt új életerőt és lelki élénkséget idéz elő.

Leciferrin rövid használata után az étvág és emésztés emelkedik, a székletétet szabályozza, szívdobogás, fáradtság és gyöngeség megszűnik. Az ajkak és arc friss és egészséges külszint nyernek.

Lábbadozóknál, kik hosszabb betegségek és vérzések által legyöngültek, a Leciferrin elsőrangú erősítő szer.

Tanárok és orvosok véleményezték és sok ezer gyógyult dicséri.

Vásárlásnál ügyelni kell a Leciferrin névre. Ára 4 korona. Gyógyszertárakban kapható. Főraktár: Török József, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám.

K NUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cz. és kir. fensége
József főh. udv. szál.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Képzési viz., lég- és gőzfűtések, légszusz és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi szerelvények stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Nagy választék
bel- és külföldi
papírkárpitokból
Minius Jakob
tapéta raktárában
Budapest, Rákóczi-ut 6.
a Bazár-udvarban.

MAGYAR
ÁGYTOLLAK
ÉS KÉSZÁGYAK
Saját érdekét védi, ha ezen
cikkek bevásárlása előtt
árjegyzékünket
ingyen, bérmentve) meghozatja. Orizási választék a legmegbíz-
hatóbb minőségben, kizárólag élő libákról eredő, higien. tiszt.
ágytoll s pelyhelyben. Meg nem felelőt kieserőlünk, vagy a pénz
visszaadjuk, Koczkázat kizárva. Több nyilvános intézet szállítói
Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolcz 2. szám.

MEGHIVÁS

a „Pesti magyar kereskedelmi bank“

71-ik rendes közgyűlésére,
mely 1913. évi február 15-én délután 6 órakor a bank ülés-
termében (V. Fűrdő-utca 2.) fog megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Meghosszabbítása a múlt évi közgyűlés által az igazgatóságnak adott azon felhatalmazásnak, hogy 2500 darab társasági részvényt szabad kézből eladhasson.
4. Igazgatósági választások.
5. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 18., 19., 20. és 21.§§-ai értelmében mindazon részvényesek, akik részvényeiket 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt az ezen meghívásban megjelölt helyek egyikén leteszik, jogosítva vannak a közgyűlésen résztvenni. Azonban szavazásra csak azon részvények jogosítanak fel, melyek a közgyűlést megelőzőleg három hónapon át a bank könyveiben a letéve nevére vannak írva. Minden részvények meghatalmazott által is képviselheteti magát, kinek azonban szintén szavazatképes részvényesnek kell lennie. A részvények tehát szelvényekkel együtt az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi február hó 12-ig az alant felsorolt helyeken teendőek le: Budapest: a bank értékpapír-pénztáránál, Brassóban: a bank fiókjánál, Debreczenben: az Alföldi takarékpénztáránál, Eszéken: a bank fiókjánál, Kassán: a kassai jelzálog-banknál, Kolozsvárott: az Erdélyi bank és takarékpénztár r. t.-nél, Lugoson: a Kereskedelmi bank r. t.-nél, Marosvásárhelyen: a Marosvásárhelyi bank és takarékpénztár r. t.-nél, Miskolcon: a Borsod-Miskolci hitelbanknál, Nagykanizsán: a bank fiókjánál, Nagyszombatban: a bank fiókjánál, Pozsonyban: a pozsonyi II. ker. általános takarékpénztáránál, Sopronban: a bank fiókjánál, Szegeden: a May R. Miksa cégénél, Temesvárott: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank r. t.-nél, Ujpesten: a bank fiókjánál, Ujvidéken: a bank fiókjánál, hol is az 1875. évi XXXVII. t. cz. 198. §-a és az alapszabályok 45-ik §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolcz nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapest, 1913 febr. havában.

Utánnomás nem díjazatik.

Az igazgatóság.

Redőnyös és lapos íróasztalok
Iratszekerények. Kártyanyilvántartás.
Teljes intézeti berendezések.
Hirsch és Társa, Budapest,
Telefon 86-27.

„Regna“ a jelenkor leg-
tökéletesebb
írógépe
Országszerte díjmentes bemutatás.
Pérez, könyv- és okmányszekerények
Elsőrendű minőség. Szolid árak.
V., Alkotmány-utca 19. sz.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

7. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, FEBRUÁR 16.

Thomas de Keyser: Előkelő ifjú lovas.

PÁLFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBA KERÜLT.

Mákvirágok kertje.

Vig regény. Irta Krúdy Gyula.

Kertyik Pál a kellemetlen hírrel futólépésben vágatott vissza a kastély felé. Legalább regresszája magát valamivel a kastély lakóin.

Miklós gróf elandagolt a zöld erdőben, mert néha szerette a természetet, ha sokáig nem látta. Olykor egy vadrózsabokornak is örülni tudott, míg máskor a kastélyai függökertjei mellett is közömbösen elballagott. Hangyákat nézett az erdei úton ismeretlen cseljakk felé haladtukban, egy kis kései-ibolyát tépett le és a kabátjára tűzte, majd egy olasz románéz jutott az eszébe, a mit halkan dudolgotott.

— Nem érdemes élni, — gondolta legvégén, midőn a szent romoknál a sátrát megpillantotta, hol a szakácsai sürgölődtek. Az erdei vadörök gyűjtötték a rózsát, Poroszkai egy magas póznára felhúzták a Merseházyak kis lobogóját, mert a várnagy mindig kitűzte a zászlót, a mint erre alkalom kínálkozott.

Milfay és társai valahol az erdőben kártyáztak, mert Miklós gróf úgy rendelkezett, hogy ezzel töltsék az időt. Friss, ropogós parasztemenyecskék forgolódtak a konyha körül, a kispányvázott lovak ismerősen felemelték fejüket a Merseházy láttára.

— Nem érdemes élni, — gondolta újolag Csallóköz ura és fatuskót keresett az erdőben, a hol olyan szomorúan leült, a milyen szomorú még sohasem volt életében.

Búsán nézett a bokrok közé és az jutott eszébe, hogy milyen ostobák a nők, hogy nem öltöznek fel epresz-leánykának, midőn egy nagy úr unatkozik az erdőben. Kis kápolna lehetne valahol, benne hosszúszakállú barát és mily jó volna megesküdni itt az epresleány-nyal!

A faleveleket csendes szél simogatta és a sűrűsége bepillantott az égboltozat két szeme. Igen természetes, hogy erre nyomban Tolcsvai Treszka jutott eszébe, pedig nem igen szokott gondolni a várnagyi leányára. Sokkal nagyobb úr volt ahhoz, sem hogy a saját cselédeit észre vette volna. T. T.-ét, a mint a monogrammját egy himzett kendőben egyszer látta, valamiképen egy pajkos, haszontalan, de kedves kis cselédjének tekintette.

Sipót vett elő és belefűjt. Csak midőn Poroszkai uram előrohant a fák közül, akkor gondolt arra, hogy tulajdonképen mit akar.

— Menjén az automobil Borszkára a Treszka kisasszonyért, — adta ki a parancsot. A várnagy elsielt. Egy perc múlva már a völgyi úton hangzott fel az automobil ismerős tülkölése.

— Vajjon eljön-e Treszka? — gondolta magában és valami furcsa melegséggel gondolt a szegény leányra, a kinek minden ambíciója abban merül ki, hogy első hölgynek tartsák Borszán és vidéken.

Később újra elkeseredett és búskomoly gondolatai súlya alatt lecsüggesztette a fejét.

Milfay Olivér megérintette a vállát. — Itt vannak az amazónok! Téged keresnek mindenütt.

— Akasszák fel magukat, — pattant fel Miklós gróf. — Nem elég, hogy meghívtam őket? Tán még udvaroljak is nekik?

— Xypsz már szerelmet vallott mind a háromnak.

— Mit akarnak még egyebet? Örüljenek, hogy előkelő úri társaságba jöhettek és hagyjanak nekem békét!

Olivér vállat vont. Únottan mormogta: — Azt hiszem, táncolni akarnak.

Merseházyt valóságos dühroham lepte meg. — Egesszenek meg minden vénasszonyt! Talán én rendezem a négyest? Csúf, kimustrált öreg papucsek! Az ördög hitte volna, hogy még alkalmatlanságot is szereznek.

— Nem is olyan vénak, — felelt Milfay. — Öregebb asszonynak is kezét csókoltál már.

A Hartleben még érdemes arra, hogy az ember felkeljen a fatuskórol.

Miklós gróf felfigyelt: — Azt hiszed, hogy érdemes?

Milfay lefelé fordította a tenyerét. — Nem, nem érdemes, mert én már végleg szakítottam a nőekkel. Nekem már a kínai anyacsászárné sem imponál. De hát még vannak olyan férfiak, a kik szeretik, ha a nőknek karsú a derekuk, friss a hajuk, tiszta a szemük, meg miegymás. A Hartleben az a bizonyos finom, elegáns alapítványi hölgy, a ki leginkább azzal csalogathatná a megfelelő férfit, hogy tiszta és éntellen életet él.

— Ostobaság. Milyen a harisnyája?

Milfay szakertelemmel felelt: — Jó harisnyája van. Általában azok a hölgyek, a kik csaknem szobalányi, társalkodónői minőségben szolgáltak valaha az udvarnál, mindig jobb harisnyát hordtak, mint úrnők. Az udvarhölgy harisnyája mindig finomabb, mint a főhercegnőé. Az ördög tudná, miért van ez így. De így van.

— Beszélj, Milfay!

Olivér megvetőleg összeszorította az ajkát: — Te ezt éppen olyan jól tudod, mint én. Mit fecsegsz bolond módjára?

— Az alsószoknya-teóriákat még nem balloztam.

Milfay elnevette magát. — Hát nézd meg a Hartleben alsószoknyáját. Százat tesztek egy ellen, hogy az kifogástalan tisztaságú. Az úrnő fehérneműje lehet gyűrődött, de a komorna inge megvakit.

— Bolond vagy, Milfay, — nevetett Miklós gróf, felugrott a tuskójáról és megrázta a vállát.

— Azt hittem, hogy már elátkozott erdei manó lettem, — kiáltott fel teli tudósból. — Hahó! Hahó! Danoljon nagyságod valami dalt; kár, hogy már meghalt Csokonai, most verseket írhatna nekünk itt az erdőben. És a Treszka fehérneműjéről mi a véleményed?

Milfay szízközöttan nezte az ingő faleveleket.

— Azt hiszem, nem mindig kifogástalan, — mormogta.

— Holott éppen az ellenkezőt gondolod! — kiáltotta Miklós gróf. — Eh, ha tetszik az a lány, hát mert nem öleled meg? A lányok arra valók, hogy megöleljék őket!

Olivér végtelen unalommal legyintett. — Leszoktam már én a kalandokról, Miklós. A multkoriban összeszámláltam. Nyolczszázhétvenhárom nővel volt hosszabb-rövidebb ideig tartó ismeretségem. Hát még a melyekre már nem emlékszem, holott a memóriám rendben van!

— Volt közöttük Treszka nevé?

— Az nem volt, — felelt Milfay és könnyedén megremegett az ajka.

A fűre biborpiros terítőket helyeztek és az aszszonylaci dámák fehér ruháikban, nagy szalmakalapjaikban meglehetősen festői helyzetben voltak látbatók. Középen Xypszy baronett ült és egy ó-francia verset szavalt. Livinszky, bár egy hangot sem értett az ódon szavakból, a háttérben úgy kacagott, hogy a könnyei kiszordultak.

— Megbolondult a báró! — kiáltotta orszúl.

Valóban meglehetősen furcsa volt a fonyadt Xypszy, a mint a hervadt dámák között a trubadúr szerelmeit és keserveit előadta.

Miklós gróf a cipőket vette szemügyre. Valóban, Hartlebennek volt a legjobb cipője. Nyerges lábán megfeszült a könnyű keztyűbőr és a magas francia sárok művész-szuszter kezével volt vágya. A harisnyájából csupán egy csik látszott, de az éppen elegendő volt arra, hogy Miklós gróf magában igazat adjon Olivérnek.

— Nos, hogy mulatnak a hölgyek? — kérdezte fejedelmi leereszkedéssel, a mely olyan-

kor volt szokása, midőn kedves akart lenni. — Reméllem, barátaim kitesznek magukért!

A büszke Hartleben Zsófia hideg tekintettel mérte végig a gögös urat és Xypszyhez fordult:

— És ki írta ezen költeményt?

A kövér Milka ellenben nyomban talpra ugrott és a gróf karjába kapaszkodott.

— Jöjjön, mutassa meg nekem az erdejét. Ugy-e az erdő is a magáé? Itt egyáltalán minden a magáé?

Miklós gróf már nem volt ideje a támadást kiparizni. Milka a karján volt és az epedő szemű Henriett is készülődött, hogy az urak közül nyakonesip valakit. Miklós gróf legjobbnak vélte a másik karját Henriettnek felkínálni.

— Menjünk a romok közé. Én ugyan nem tudom bizonyosan, mert még nem láttam, de úgy hallottam, hogy van ott egy régi fallemény, a melynek csodatevő tulajdonsága van. A nők ettől a képtől vagy férjhez vagy gyermekhez jutnak.

Milka vastag szivarja mögül, foghegyről szólott:

— Szeretném én azt a képet látni.

Míg Henriette lágyan fuvalozott: — Kérlek, ne légy hitetlen Tamás. Vannak csodatevő képek. Mária-Pócon magam is imádkoztam gyermekkoromban egy festményhez.

— És ezért nem mentél férjhez? — kérdezte Milka, a kinek egyébként sem tetszett, hogy Henriett megbontja a gróffal való csevegést.

Livinszky, csodatevő képekről esvén szó, kötelességének tartotta érdeklődni: — Nálunk az orosz zárdák tele vannak csodákkal.

Henriett nagyszerűen ámult epekedő tekintetével és a gróf jeladása már későn érkezett. Mielőtt Livinszky a gróflának hátrafelé való mozdulatát észre vette volna, Henriett már elhagyta a zászlót a muszka kedvéért és a kövér Milka diadalmasan robogott Miklóssal a romok közé.

— Hát hol az a kép? — kérdezte harsány hangon. Majd halkan hozzátette: — De valahogy meg ne mutassa, mert igazán nem vagyok rá kíváncsi. Csak ezektől az utálatos férfibolond néktől akartam szabadulni. Az már rettenetes, a mit ezek az asszonyfélék csinálnak, de az öregem sem veszem ki. A grófné sem áldozik mással, mint ifjú vadászszal, a ki Lafontaine meséket mond halkan az erdőben. Furcsa, hogy az ön vadőrei mind jégszürke vénemberek ezen a tájon.

— A kegyelmes Svarezenberg hercegnő kérésére intézkedett így az uradalom, — felelt a gróf. — Én csak utólag tudtam a dologról. A hercegnő kérését természetesen teljesítették alkalmazottaim.

— A hercegnő nagyon kegyes. Csak attól félek, hogy nemsokára kevesebben leszünk. A grófné meg van bolondulva Lafontaine meséi miatt. Neki hallani kell azt... A föld kerék és nagy. Valahol tán akad valaki, a ki a grófnénak hajlandó mesélni...

— Honnan ismerjük mi egymást?

Milka sértődötten lépett hátra: — Hát ön nem emlékszik? Ah, milyen fatális helyzet! Tehát én egy idegen úrral sétálok az erdőben?

— Korántsem. Bizonyosan ismerem. Milka felemelte a mutatójúját.

— Nos, figyeljen! Emlékszik Ducezi grófra?... Miklós lusta volt gondolkozni. Bólintott fejével:

— Rendben van, most már emlékszem.

— Hiszen ön még szerelmes is volt egy kicsit belém!

— Természetesen.

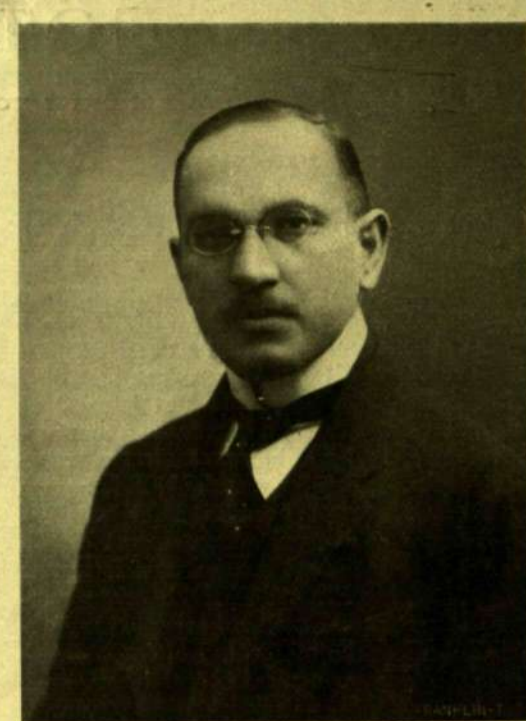
— Azt mondták, hogy bántódott is utánam. Miklós nem sokáig tudott uralkodni egyenes természetén.

GRÓF BETHLEN BÁLINT VOLT FŐISPÁN (+ FEBRUÁR 8).

ZUKOVICS GYÖRGY, AZ ÚJ BUDAI GÖRÖG-KELETI SZERB PÜSPÖK.

CSÁSZÁR ELEMÉR, A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÚJ TAGJA.

— Alig hiszem... Az az úr nem olyan ember, a ki bántódni szokott valami után. Nincs rá szüksége.

— De hiszen magáról van szó Merseházy. Miklós gróf vérfagyasztó komolysággal kérdezte:

— Nos és kegyed azt gondolja, hogy egy Merseházyknak szüksége lehet bármire?

— Lássuk azt a csodatevő képet! — kiáltotta bosszúsan Tóváry Milka. — Becsületemre, ha még egyszer szolgálnék a gárdistáknál, jobban megbecsülném azokat a pompás leventéket, a kik egykor oroszlánkretrezbe ugrottak keztyűmért.

A csodatevő kép egy falmaradványon volt, esőtől, vihartól, széltől vert szent asszony ült ott kék palástban és körülötte apró angyalok repkedtek karikában.

Milka összetette a kezét: — Szent asszony, ha már nem adtál nekem férjet, adjál legalább egy gyereket, — mondta komoly áhitattal.

— Pszt, füle van az erdőnek! — szóló közbe Miklós gróf.

— Bár lenne! — felelt Milka kómikus bánnal.

— Minek volna magának a gyerek?

Tóváry kisasszony búsán vállalt vont: — Egyelőre magam sem tudom, hogy mit

csinálnék vele. De midőn húszesztendős volna, már az udvarnál szolgálna és fehér köpenyegben járna. Udvari tiszt úr volna Bécsben, mint az apám! Kedves gróf, csak a trónusnak van igazi fényessége. Önök mánások mind elbűjhatnak a czimerükkel, koronájukkal! Engem Anna Immakulata osztrák főherceggasszony tartott a keresztvíz alá!

Miklós jókedvűen bólintott.

— Szép dolog. Magam is tisztelem a főhercegnőket, a mig fiatalok. Szent nevük van és milyen pompásan alkuszunk Bécsben a Grábenen! Ezt a tulajdonságukat még Mária Teréziától örökölték, a ki mindenekelőtt jó gazdasszony volt.

— Hát lesz fiam? — kérdezte a szentképet Milka és vörhenyes haját megigazította tenyerével. — Nagy, erős fiút akarok, mint egy medve, olyan legyen. És kövér, mint Merseházy!

A konyha felől kürtöző jelentette, hogy a szakácsok elkészültek munkájukkal. Milka ott hagyta a szentképet.

— No, enni még jobban szeretek, mint imádkozni. Reméllem, kitettek magukért a szakácsai?

— Az én szakácsom főzte az angol koronázási ebédet. Talán most se hibázta el a dolgát.

Milka legyintett:

— Az nem jelent semmit, hogy öreg ladyknak és vén lordoknak főzött! Főzzön nekem! Mert én magam is tudok ám főzni! Engem nem lehet megesalni fűszerrel. Az ételnek az igazi ízét akarom. Mondja, Merseházy, hát igazán nem volt szerelmes belém?... Esküdjön meg.

— Esküszöm.

— Akkor még lesz! Olyan szerelmes lesz, mint egy pataki bagó diák a papnéba. Én meg fityeg hányok magának.

Miklós ismét fejedelmi rohama volt.

— Asszonyom, kisasszony, drága hölgy! Ha én még egyszer szerelmes leszek, magának adom a szentvári kastélyomat!

— Állom a fogadást! — felelt Milka komolyan és piros napernyője hegyével három kabalisztikus jelt írt az erdő homokjába. Világos nagy szemével a gróf arcába nézett:

— Csak egyféleképen menekülhet meg. Ha már szerelmes másba! Különbön felköszön ablakomba, mint a kapitány, midőn osztálya élén piros csákóban lovagol és őt hornista fújja a háta mögött a legszebb dallomat az egész trombitán!

Miklós gróf nevetett a dalmos fehérruhás hölgy furcsa mókái. Szerette, ha a nők kedélyesen megmondták szemebe az igazat, mert legalább válaszolhatott ő is. (Vége következik.)

VERSEK.

Talány.

Elöttem egy Danton-kép a falon,
Mellette a kis lányom képmása.
Ők a szívem, leltem ingadozása...
Egész életdalom.

Tán más lehetnék, mint a mi vagyok,
Vinné a lelkem szent forradalmakba.
Vágyódnak olykor csengő csatazajra
Lelkemből a dalok!

De a szívem szelíd, mint a galamb,
Egyetlen vágya a hü, onyhe fészek,
És összerezzen, ha olykor merészebb
Egy húromon a hang.

Lelkem a Danton lelkével rokon,
De a szívem, mint egy gyermeklányé.
Ezért kell nekem néha — nem talány-é? —
Sírni a boldogságomon!

Jóslat.

Jönnék majd más poéták,
Meleg szívű legények,
Erősek és mosolygók,
Nem szomorúk, nem koravének.

Különbek, mint vagyunk ma,
Különbül is dalolnak;
S nem idegen nyavalygást,
De magyarul a magyaroknak!

S a nemzet meg is érti,
Szívivé is fogadja,
S nagy újjászületések
Reményeit ringatja rajta!...

— Én akkor nem leszek már,
De szent, nyugalmas béke
Száll majd halóporomra,
Elhagyott sirom fenekére!

Szabolcska Mihály.

HARLEQUIN DALA.

Ő a dicső, ő a király,

Ő — Carnevál!

Minden asszony ölébe dül —

És én kóválygok egyedül.

Ezer leányszem ráragyog

És én — csak Harlequin vagyok,

Én csak a Harlequin vagyok.

Körülötte forog a bál

Oh Carnevál!

Suttogás támad a nyomába,

Alakja dől, ferge, ferge a lába,

Róla beszélnek a dalok.

És én — a Harlequin vagyok,

Én csak a Harlequin vagyok.

Ő a dicső, ő a király

Ő — Carnevál!

Ő a király, én a pojáca

S mégis ott járok a nyomába —

Haha! Véget is ér a dalunk

És mind a ketten meghalunk.

Pusztuló-télben, odakinn

Kinnal pusztul el a király,

De vigan hal meg Harlequin —

De vigan hal meg Harlequin.

Oh, Carnevál.

Farkas Imre.

EÖTVÖS ÉS SZALAY.

BEÜTHY ZSOLT ELNÖKI MEGNYITÓ BESZÉDE A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÜNNEPÉLYES KÖZÜLÉSÉN.

1913 FEBRUÁR 9.

Tisztelt Társaság, tisztelt Közönség!

A régi mondás, hogy fegyverzaj közt hallgatnak a műsák, nem a magyar költészet műsájáról szól. A magyar hazafias líra, a magyar szatira, a magyar történelmi ének, a magyar eposz, a magyar dráma mind fegyverzajban született, élt és virágzott föl. Költészetünk műsája mindig részt kért közéletünk harcából és részt vett e harcokban, haragszavával élőköt hiva, holtakat siratva, villámokat törve». Ihlete nemcsak költői, hanem mindig egyszersmind hazafiai ihlet volt s a mivel Tompa a magyar főnemességet dicsőítette, hogy «mindannyiszor, ha vész jött, nem engedé elveszni a hazát»: legalább olyan mértékben áll nemzetünk szellemi arisztokráciájáról: írónkról és költőinkről. Költészetünknek ez a részessége a nemzet közéletében, ez a mindenkor védő, a kétségek között fentartó, a vész napjaiban erősítő, az aléltásból feltámasztó lelke: tán ép a legfeltűnőbb és legállandóbb vonása, mely jellemzően húzódik végig egész életén.

A nagy szakadozásban, mely napjaink magyar közéletét jellemzi, a nagy politikai és társadalmi változásokkal, melyeknek küszöbére értünk: mintha ebben a tekintetben is szakadás és változás fenyegetne bennünket. A magyar érzés költői hangja úgy az újjáalakulás törekvéseiben, melyek eltöltenek bennünket, mint fenyegetett erkölcsi javaink védelmében: szinte elnémult s alig hallik a siketítő hangzavarban. Egy világ készül összeomlani határainkon, melyhez bennünket nemcsak gázos és társadalmi kritikájának mélysége és ereje, előadásának szívbéli őszintesége és költői varázsa: nemcsak az emberi szívhez, hanem a nemzeti lélekhez is keresik és megtalálják az utat. Meséjük, eszméik, szellemük és hangjuk, egész művészi hatásuk a nemzeti újjászüléstnek és újjáalakulásnak azt az eszményét szolgálják, mely Eötvös lelkét eltöltötte.

De Eötvösével együtt, elváhatatlanul hozzá csatlakozva, Szalay Lászlót is. E két nagy léleknek az iskolapadtól a sirig tartó barátsága, megható bensősége és hűsége mellett szinte nem is személyes természetűnek látszik: mindegyikükre nézve a munkás hazaszeretet ösztönévé lett. Szalay korán búcsút vett a műsától s általában a magyar költészet-ről bizonyos szerény tartózkodással nyilatkozott. Flegler jegyezte föl egy mondását, hogy «költészetünk nem mérközhetik a nagyobb európai nemzetekével, talán még a kisebbekével sem; de mégis van költeményeinkben bizonyos sajátos báj, üde, egészséges, erőteljes szellem lengi át őket». A reformkor egyik legmélyebb gondolkodójának ebből a nyilatkozatából mintha méltánylans hangzanék ki ép e kor magyar költészetére iránt, mely a maga üdeségével, egészségével és erejével a kornak hatalmas erőfeszítését támogatta. Ebben az erőfeszítésben, mélyítésében és irányzásában, Szalaynak nem a költészet, hanem a jog- és államtudomány s különösen a történetírás terén volt előkelő része. Nemcsak egyikét írta a legkitűnőbb és legnépszerűbb összefoglaló munkáknak Magyarország történetéről, de ezzel a munkájával a nagy katasztrófa után szinte határozólag nyúlt bele a nemzeti lélek világába. A nagy mű töredék maradt, de olyan torzo, melyből a mű lelke világosan és határozatosan szól. Minden irányzatosságtól távol, az elfogulatlan igazság keresésével, alkotmányunk magja épségének, fennállásunk alapjainak vizsgálatával, a külső és belső események összefüggésének kimutatásával: a kétség és új út-keresés idejében a jövő fejlődésnek nemzetlélektani tényezőjévé lett.

Eötvös és Szalay nagy szellemi munkája, az eszmék fejlődését tekintve a reformkorban, az önkényuralom és a kiegyezés korában, a legérdekesebb és legtanulságosabb jelenségek egyike. Egy nagy eszmeáramlat indul meg Széchenyivel és uralkodik az ébredő, fejlődő,

dolgozó, küzdő magyar világon: a nemzeti erő érvényesítése munkában és haladásban. Vezérgondolata: a nemzet magával való komoly számvetésének szüksége s ennek alapján erejének kifejtése, főképp gazdasági tekintetben. A számvetés eredménye helyes önismeret legyen, nemcsak viszonyainknak, hanem lelkünknek ismerése. Ezzel az ismerettel, nemzeti lelkünk ismeretével, tartózkodik Széchenyi, rendszerében és törekvéseiben, az érzelmű motívumoktól ép úgy, mint a történet lelkésítő befolyásától, szerinte a tetlen busongás és maradi elbizottság forrásaitól. Innen tűnik fel sokak szemében egész felfogása utilitarisztikusnak és antihistorikusnak. De a mint a töle megindított eszmeáramlat legmélyebb forrásának gyűjtő erejével áthatja a nemzet lelkét és vezetni kezdi a jogi, társadalmi és gazdasági átalakulás felé: vele rokon, kiváló szellemek ebbe az áramlatba új eszméket, új motívumokat visznek a töle kitérőtől ezél lelkes szolgálatában. A magyar költészet is nemcsak lelkesedésével követi, hanem a maga szellemét oltja bele s gazdagítja a nagy mozgalom eszme- és érzésvilágát. E tekintetben legjellegzetesebb képviselője a fiatal Eötvös, ki «csak olyan gondolatnak hisz, melyet szíve is helyesel.» Ő viszi a reformáramlatba leghatározottabban és legjellemzőbben a maga lelkének lelkét, a humanizmust, az emberszeretetet s demokratikus átalakulásnak hatalmas motívumát oltja bele. Gondolatát szívével képviseli. Szalaynak is rokon feladat jutott osztályrészül. Széchenyi antihistorizmusa voltaképp csak a történetírásnak nagyozó irányzatosságát illeti; de rendszerének alapja, a nemzeti önismeret, éppen a nemzeti fejlődés biztosságára céljából, egyenesen ráutal az elfogulatlanul vizsgált és feltüntetett múlt tanulságaira. Ráutal ép úgy, mint az igazi nemzeti erőfeszítés a történeti tudat folytonosságára és elevenségére. Így Eötvös humanizmusa a demokráciájé «elv diadalának, Szalay historizmusa a kiegyezés sikerének lett hatalmas tényezőjévé. Ime, minden költészetnek altruisztikus lelke s a magyarnak történeti hajlama: Széchenyi eszmeáramlatának sodrában, Eötvös és Szalay által.

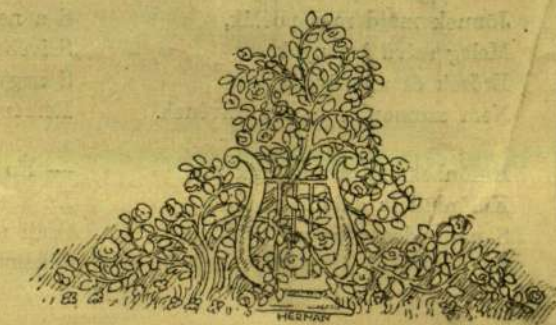
Midőn szellemük előtt, születésüknek százados fordulóján, kegyelettel hajlunk meg: áhítattal gondolunk az újjászülött magyar szellemi életnek arra az egykori nagy harmóniájára, melyben énekeiket énekelték és tanításait tanították. Ez a fényes összhang a legnagyobb magyar szellemek és legnagyobb magyar egyéniségek korát jellemezte. Fényök kialudt, nem hagyhatták ránk; de az út, a melyen haladtak s nemzetüket nagy czélok felé vezették, nekünk is szabad, a ma irodalmának, a ma költészetének. A nemzeti közösség érzése, az igazságért való tiszta lelkesedés, az emberszeretet melege és az emberbecsülés méltósága, a biztos czéltudatosság: mindebben követhetjük és követnünk is kellene korszakos nyomdokait. Eötvös azt kívánja *Végrendeletében*, hogy «eszméi győzedelme legyen emlékjele.» Eszméi győztek; de ezt a győzelmet nemzetünk számára csak az ő és társai felséges erkölcsi világának gyümölcsöző hatása biztosíthatja.

Ezzel megnyitom Társaságunk ünnepélyes közülsését.

Midőn szellemük előtt, születésüknek százados fordulóján, kegyelettel hajlunk meg: áhítattal gondolunk az újjászülött magyar szellemi életnek arra az egykori nagy harmóniájára, melyben énekeiket énekelték és tanításait tanították. Ez a fényes összhang a legnagyobb magyar szellemek és legnagyobb magyar egyéniségek korát jellemezte. Fényök kialudt, nem hagyhatták ránk; de az út, a melyen haladtak s nemzetüket nagy czélok felé vezették, nekünk is szabad, a ma irodalmának, a ma költészetének. A nemzeti közösség érzése, az igazságért való tiszta lelkesedés, az emberszeretet melege és az emberbecsülés méltósága, a biztos czéltudatosság: mindebben követhetjük és követnünk is kellene korszakos nyomdokait. Eötvös azt kívánja *Végrendeletében*, hogy «eszméi győzedelme legyen emlékjele.» Eszméi győztek; de ezt a győzelmet nemzetünk számára csak az ő és társai felséges erkölcsi világának gyümölcsöző hatása biztosíthatja.

Ezzel megnyitom Társaságunk ünnepélyes közülsését.

Ezzel megnyitom Társaságunk ünnepélyes közülsését.

Severini Gino (futurista): A «Pan-Pan» tánc a Monicóban.

(A katalógus így magyarázza e képet: Azon benyomások, a melyeket egy zenekar lármája, a pezsgőtől mámoros tömeg, a kabarédíva perverz táncza, a nevetgélés és a színek bujassága okoz az emberben, ha belép ebbe a híres éjjeli mulatóba a Montmartreben.)

Morgner Wilhelm (expresszionista): Favagók a keresztúton.

IGAZÁN MŰVÉSZET EZ?

A Nemzeti Szalon helyiségeiben most látható a «futurista» és «expresszionista» festők nemzetközi kiállítása. Bemutatunk e kiállítástól két festményt. Mint korunk hí krónikásai alkalmat akarunk adni az olvasónak, hogy képet alkothasson magának erről a mozgalomról.

ÖZVEGYASSZONY LÁDÁJA.

ELBESZÉLÉS. IRTA BÁN FERENCZ.

... Am azért nem volt bánatos, a mikor fiára tévedt a szeme, vidáman, bizakodón mosolygott. Az előszobában ültek; az özvegyasszony még vacsorázott, mert előbb fiának szolgált. A fia, Miklós, idegesen szurkálta a fogát; valami kéréssel akart kirukkolni, a mi egyáltalán nem ment könnyen. Csönd volt, kínos csönd, a fiúra mindenestre kínos. Szerette volna e pillanatban, ha hőbeszédű az anyja, beszélgetés közben mégis sokkal könnyebb, úgy, váratlan kitéréssel rátréni a kérésre; ám hiába kívánt ilyent. Özvegyasszony szólan és csöndes volt, szeme beszélt csupán, két simogató, meleg szeme. Szólanul ült és nézte az ő nagy, erős, szép fiát. A nagy szeretet kint a fiút, ingerelte, mint a mikor épen az dicséreti jóságunkat, a kivel valami igen rosszat kívánunk elkövetni. Pénzt akart, megint. Megint, bizony megint, holott tegnap is kért és már akkor megmondotta anyja, hogy nincsen semmije; a kis nyugdíj végét járja már és a mi itt-amott megmaradt, kell élelemre, fára, petroleumra. Tudta jól a fiú s azért csúszott ki oly nehezen száján a kérés szó. Azért kicsúszott mégis, a mikor édesanyja az utolsó falatot lenyelte. Özvegyasszony megrémült, szeme könnyöregve kereste a fiát. Esdekelt, kegyelmet kért a szem, de a fiú nem látta, komoran lesütötte fejét, igen elfogta a mulatás vágya s föl- te, hogy nem tágt, bármi következen is.

Ezenközben nyílt az ajtó; csinos, fiatal asszonyka lépett be. Miklós hébe-hóba udvarolgot neki, de a menyecske nem őt, az özvegyasszonyt bámulta és a szép szavakért csók helyett mindig korholással fizetett: ugyan mire nézi a napot, ekkora legény, nagyszerű mesterege van, hónapok óta lustálkodik, holott felette ügyes, holott édesanyja tengődik. Rossz- kor jött mostan a fiatal asszony. Miklós tolt a szemével kifelé: minek jön ide, épen mostan, a mikor nagynehezen kibökte a kérést, épen most, hiszen megakaszt mindent. Pedig korántsem akasztotta meg. Özvegyasszony túlkerült már a zavaros időköz, lelke tiszta volt, mint piczi korában, őszintén élt megint s ezért nem tudta mi az, szegyenkezni, nem tudta, hogy vannak dolgok, a miket idegen fülek elől titkolni kell. Csak rákedte:

— Nem adhatok kedves fiam, magamnak sines!

Ijedten elhallgatott, mert Miklós dühösen nézte végig. Mint riadt méheraj, úgy rajzott elő a feledés-kaptárjából nyugtalan ifjúságának sok emlékképe. Sok ügyetlen elszólására emlékezett, a mikkel megsértette a mások érzékenységét. Bánatos lett, hogy most a maga édes fiát is megbántotta és talán kész lett volna valami hazugságra, de nem jutott eszébe, hogy a pénzen kívül mi lehet az, a mi fiának kellene és magának nincsen. A fiatal asszonyka azonban nem volt ennyire kíméletes:

— Rosszkor jöttem? ... Persze megint elvinné az utolsó garast!

A beavatkozás miatt, nehogy megharagudjon, simogatni kezdte Miklós fejét s nevetett, mintha az egész história mókáság lenne csupán. Miklós kialtozni szeretett volna dühében, de azok a meleg, bizsergető újjak elbágyasztották, nem tudott szólni. Azután rájött, hogy míg a menyecske jelen lesz, okosabb dolog tréfának fogni föl a pénzkérést. Hirtelenében másra tértül a beszéd s a szót csakhamar magának fogta le a menyecske. Mozdonyvezető ura messi járt, gyereke nem volt, maradt hát ideje foglalkozni az özvegyasszony gondjával s mint aféle naiv lélek, azt hitte, ravasz prédikációval jó útra téríti a fiút. A férje öcsését korholta, a ki nagyszerű munkás, a mesteresze finom, de nem dolgozik hónapok óta. Özvegyasszony anyja nyakán él, pedig szegénynek annak is alig akad, mert valami gyöngye kávémérésen nyomorog. Miklós felszengett a székén, egyszer szegény, másszor vad düh öntötte el és nem volt szabad mutatni semmit, úgy kellett tenni, mintha nem venné magára, igaz, ő csakugyan dologkerülő, édesanyja ugyan csak özvegyasszony, de nyugdíjából él — és

nem gyöngye kávémérésből! Édesanyja valóság- nak fogta föl az elbeszélést és nem példázat- nak. Hiszen az ő fia nem dologkerülő! Igaz, régóta nem dolgozik, de kénytelen vele, mert a mesterek mind rossz emberek és évek óta mindig adósok maradtak fia fizetésével. Nyugodtan mondta hát, hogy az a fiú rossz, nagyon rossz fiú és méltó lsten haragjára.

Miklósban elhült a vér. Ilyent nem mondott még anyja, hirtelen szakadék mélyén látta magát, moesárban fetrengett s békák, siklók tapadtak rája. Úgy lenne csakugyan? Hát ő, kemény, erős legény létere özvegy anyját szipolyozza? Évek óta élt már az anyja nyakán, a mikor dolgozott, akkor is zsarolta, különböző ürügyeket fundálva ki arról, hogy miért nem kapott most se fizetést; s mert a legtöbb ember jó barátja önmagának, végtére természet- tesnek találta, hogy nem dolgozik s mint valami ragadozó állat, föléli édesanyja szűkös falatját. Most persze más színben tűnt minden. Utálta magát s elhatározta, hogy holnap azonnal állás után néz. Holnap! Am ma nem még. A mai este még az övé, ma este mulatni akar s anyjának pénzt kell teremteni, ha összedől is a világ.

Azután elment a menyecske, de előbb még gúnyosan Miklós szemébe kacintott, mintha mondta volna, hogy nem kell mindent komolyan venni, azt például, hogy az özvegyasszony kávémérésből él, éppenséggel nem, élhet éppen úgy kicsi nyugdíjából és azután lehet épen úgy, hogy ötvös a fiú és Miklós a neve. Miklós megint lazongott. Hogy más figyelmzettette a bűnösen here-életére, szegyen- kezése megfujtotta a jóindulatait s a menyecske még az anyja most olyanoknak tűntek elébe, a kik az ő önállóságát rabságba akarják hajtani s az ő fiatal életét az öregek önzésével akarnák kizsákmányolni. Dúrván ripakodott anyjára:

— Mi lesz?

— Nincs édes fiam, mit tegyek, ha nincs? Az ellenkezés még inkább föllobbantotta Miklós dühét. Most már nem is hitte, hogy anyja nyugdíjából él, bizonyosan sok a pénze, csak rejtegeti, ül rajta és hagyja szegény fiát szenvedni kapusi mesterek kezei között. Gyűlölte az anyját, közel állott hozzá, hogy kemény, erős kezével átszorítsa és megfojtsa a nyakát. Vad indulatait azonban megfékezte és keményen, parancsolón mutatott a ládára. A belső szoba sarkában állott a láda és az előszobából látni lehetett egyik végét. Ócska, régi tulipános láda, csupa régi emlék benne, néhány penészes arany is a lim-lom között, de az is emlék, elmúlt ifjúságnak emlékeztetője.

Nem, azt nem tehetem!

Könyörgő volt az anyja szava, kérte fiát, ne fossza meg életének egyetlen szépségétől, az egyetlen kincsétől, a mi dús ifjúságából megmaradt. Hiszen az a tulipános láda, menyasszonyi ládája, az elszárgult, egykor piros, ma szürkére fakult selymesszállaggal átkötött levelek boldogult férjének vőlegénykori szerelmes levelei, a ruhában esküvőre ment és azok a penészes aranyak mind az ő drága, drága férjének ajándékai, mind-mind menyasszony- tánczért fizette, hogy szépséges derekát ne ölelhessen más férfi. És még sok apróság, lim-lom hallgat benne, mélyen hallgat, hogy annál inkább beszélni tudjon olyankor ha kézbe veszik, egy mosolyról, egy napsugaras délelőtről, egy édes öleléstől, piczi gyermek első gügyögéséről. Nem, nem lehet, csak azt ne kívánd! A fiú egyre vadabban követelt s az anyja egyre félénkebben, egyre alázatosabban könyörgött: nem, ne kívánd! Az anyja szörnyű küzdelemben vergődött. A múlt halvány árnyai testre-húsa erősödnek, ha csak megérinti a láda valamelyik tündérét, de a fia, a ki mulatni akar, hogy késő öregségében neki is emlékei legyenek, magának követeli őket. Nem tudott megvalni tőlük, az életét szívesebben odaadta volna.

Végre nagyszerű ötlete támadt. Elmegy a menyecskehez és tőle kér. Soha nem kért

ugyan, nem is tudja, hová tegye kezét-lábát, a mikor kölesnért könyörög, nehéz lesz ugyan, de megteszi mégis, mert meg akarja menteni emlékeit és mert fiának kell a pénz. Miklós hitetlenül csóválta fejét, de aközben, hogy anyja a nagykendőt nyaka köré kerítette, valami eszébe ötlött és hagyta, hadd menjen a menyecskehez; attól ugyan nem lát pénzt, de ő legalább egyedül marad a ládával.

Özvegyasszony kikoszrogott a szobából, előbb még végigsimogatta szemével a tulipános ládát és utána nyomtalanul eltűnt. Miklós egyedül maradt a ládával. Kinézett a folyosóra meggyőződni, anyja eltűnt-e csakugyan. Egy lázban-izgalomban volt, mindent megnézett, minden zugot megvilágított, nincse- valahol valaki, a ki meglátja a tettet, a mit mindjárt elkövet. Schol senki, de azért még egyszer átkutatott mindent s akkor a láda után nyult. Fölemelte, de visszatette mindjárt, mert igen különös érzése volt, mintha örökre bűsüt kel- lene venni a szobától, a melyben felnőtt, anyjától, a ki kised korától-dédőlgette, a megszokott székektől, a sarkuktól, a mikben olyan bizalmas ülés esik. Am kiert magából minden habozást, mulatni akart, pezsgett, forrott a vére és erős elhatározással, mint játékszer kapta vállára a tulipános ládát.

Özvegyasszony csakugyan nem kapott pénzt. A menyecske nem volt magának se. Szomorúan bandukolt hazafelé, a hideg szél kegyetlenül csapdosta arezába a szilánkos, fagyos hópíhéket és szomorú gondolatokkal felt meg a feje. Nem annyira az búsította, hogy nem tud Miklósnak pénzt vinni, sokkal nagyobb baja volt szegénynek. Haragjában kikottyantotta a menyecske, hogy imént férje öcséséről beszélt ugyan, de Miklósról gondolt, mert a férjének nincsen is öccse. Hát ilyen lenne az én fiam? Hát ő rá kértem lsten haragját? A drága, szép fejére? Elkeseredett és közel állott a siráshoz.

Bús gondolatokon tűnődve ment, ment hazafelé és odahaza kifosztott lakás fogadta. Már az ajtóban, mikor megfordította a kulcsot, rossz sejtés kintozta, de mikor a ládának hült helyét találta szinte megdermedt remélésében. Igaz lenne hát? Ez volt első gondolata, de azután még szörnyűbben kintozta az, hogy az ő fia tolvaj. Mint emésztette, kintozta magát: miért is nem adta fiának a ládát, most tolvaj lett belőle. Tolvaj! Minek is ragaszkodott hozzá, hiszen csupa ócska lim-lom, hiszen igaz, édes volt elmélázni rajtuk, de ő már öreg, eleget élt már, lemondhat, a fia, a fia egészen más, fiatal és férfi, öcséskarú, szomjas ajku férfi, a ki sokat akar és követelő szájjal áll az élet elé, nem mint a gyöngye asszonyok, a kik reszketve, alázatosan köszönik a legesekélyben ajándékokat is. Nem a ládát, fiát sajnálta, a kit ilyen szörnyű dologra, lopásra kényszerített. Azután a menyecske haragudott és most egyszerre igen érthetetlennek találta, hogy nem adott pénzt, pedig világosan megmondta, hogy Miklósnak kell. Meg tudta tagadni az én drága, jó fiamtól! Megint gyötörte, hogy a fia tolvaj. Futott a gondolatai elől egyik sarokból a másikba és megállott az asztal előtt, a melyen bronzfeszület állott. Remekbe készítette Miklós, a mikor fölszabadult és neki adta ingyen, ajándékba, holott sok úr versenyezve, sok pénzt kínált érte. Első munkáját, a remekét adta nékem és én az ócska ládát is sajnáltam tőle! Így kesergett, tolvaj fiát lassan a világ legjobb emberének formálta, míg ő maga önző, vén teremtes, nyúga a világnak. Azután kiállt az ajtaja elé és soká-soká leste, nem jön-e fia.

Miklós gyorsan haladt a vidámság, heje- hujra felé. Sűrű pelyhekben hullott a hó, vas- tag réteget borított a ládára, sőt magát is befedte mindenütt. Fehér volt mindene, kabátja, kalapja, cipője. Mindene fehér volt. A lelke is? Hajnali állapotaira emlékezett, a mikor ágnak dölve kavargó fejjel meggyűlöl mindent mulatást, a szörnyű kinokra, a miket mint tanu állott ki a törvény előtt, pajtása arezára, a kit lopásos érték és egy anyagyil-

kosra végül. Borgózós emberek tántorogtak fan- tázijában nagy, véres késekkel hadonászva. A láda súlyosodott, nyomta a vállát, egyre nehezebben lélegzett, a kimerüléstől fűjt s ő, a ki a ládát olyan könnyedén kapta vállára, azon gondolkodott, nem lenne-e jó megpihenni. A láda irtózatossal súllyal nyomta, letette volna, kifújta volna magát mellette, de nem merete letenni, nyögött alatta tovább, mert rettenetes dologtól félt, mintha örökre, nyomtalanul el- tűnne a láda abban a pillanatban, hogy leteszi.

Már megsavanyodott szájában a mulatás ize, de ment, csak ment, egyre lassuló lépésekkel, egyre görnyedtebben, de ment. Zavaros lett a feje; a ládában, mintha mozgás, élet támadt volna. A menyasszonyi ruha suhogott, rózsás arezú, nevető lány testén feszült, az aranyak megcsendültek és délceleg férfít látott, a ki vidám kedvvel viszi tánczba a menyasszonyt, a levelek szerelmes vallomásai sóhajtoztak, sirtak és azzal fenyegetődtek, hogy öngyilkosok lesznek szegényükben ha idegenek kezére kerülnek. Susogás, esőkesattanás, édes beszélge-

OXFORDBAN.

Oxford olyan, mint egy ősi park közepén emelkedő öreg kastély, melynek berendezésén, szokásain, tiszta levegőjén semmit sem változtatott, mit sem rontott a modern kor érzék- lenesége, mely pedig vad rohanásában kevésbé törődik a multak hagyományaival s többnyire megdöglötlen ridegséggel gázol végig leg- szebb emlékeinken.

Ismeretes Angliának patinás multjához, ősi szokásaihoz való konzervatív ragaszkodása, mo- hos épületeinek szeretetteljes ápolása s vég- telen megbecsülése. A multhoz való ragasz- kodásnak évszázados kövekből emelt legszebb példája, szinte megszemélyesítője Oxford.

A hat-hétszázéves «college»-k, — melyek a legtisztább ó-angol stílusban épültek — s a hasonló stílusban emelt lakóházak között, — miközben halljuk a mailcoachok robusztus és vadászkiáltók harsogását: minden nehézség nél- kül a régi idők színes, szép emlékeibe ringat- hatjuk magunkat s föléje emelkedve az élet szürke jelenének, csodaszép álmokat álmod- hatunk...

Oxford két városrészből áll. Az öreg diák- város az egyik, az utolsó száz évben épült Sommer Town Oxford kerti része, a másik.

Gondozott kertek sötét lombja közül telen- nyáron zöldbeborult villák mosolyognak a min- dig vidám, nyílt tekintetű oxfordiak felé, s a sok girl-college és girl-school csodaszép lakói örök napsugárral aranyozzák be a mindig virág- ban álló parkvárost.

Annny bübajosan szép tizenöt-tizenhat éves lánykát egész Európában sem lehetne találni, mint a mennyit Oxford, ez a jóízű öreg faun rejteget rózsával takart falai között.

tések nesze, piczi baba gügyögés szüremlett ki a láda repedésein és mint súlyos, nehéz gondolatok, ez a nesz irtózatossal teherként feküdt meg Miklós agyát. Zúgott, kalapált a feje, lihegett, a láda majd beharagdosztotta ke- mény hátát, tudeje elakadt. Mi ez? Lihegte. Mi történik velem? Hideg veríték gyöngyözött homlokán, halálosan fáradt lett, nyomta a láda és nem tudta, nem merete letenni. Nem merete letenni s úgy tűnt neki, mintha a láda vitte volna, mintha akarata ellenére vitte volna.

Ment, ment, de mintha azon az uton már végig haladt volna. Ni az a bolt? Édesanyja, a fáradt lábú nem oda jár bevásárolni? Különös, nagyon különös! Amott a borbélyműhely s az a le- gény mi ismerősként köszönt! De mi is tör- ténik vele? Előbb álomnak hitte, majd bele- törődött, hogy valóság, utóbb azonban úgy szerette volna, ha kislit, hogy almodik mégis. Hirtelen, ösztönszerűen megállott és jártából a kapu felé fordult: a ház előtt állott, a mely- ben édesanyja lakott!

Befelé lépett, olyan könnyű lett a láda,

visszaandult, úgy nyomta a szívet. Egyetlen pillanat alatt megvilágosodott haszontalan élete. Oh, ha visszaesimálhatna mindent! Aztán eszébe jutott, hiszen a ládát visszaviheti és igen meg- örült. A láda könnyű volt, de nagyon lassan haladt mégis: mi lesz, mint áll anyja szeme elé? Mint viseli el a szemrehányó tekintet! Mint kerül a tiszta, nemes asszony elé, ő a bűnös! Hiszen ellopta a boldogságát, kiúzi, kikergeti, a szemével kikorbácsolja! Hiszen meggyűlölte, a tolvaj nem lehet fa neki! Már visszafordult volna, de igaz; nem tehetné le az ajtó előtt? Hiszen nem kell, hogy lássa anyját! Az ajtó előtt leteszi, benéz a függönyön át s azután nekivág a nagy világnak és becsületes ember lesz.

És anyja az ajtó előtt állt! Ránézett fiára, a hogy anyja tud nézni és a nézés, a meleg, simogató tekintet, a mi szívet, életet, mindent kínál, ott marasztalta. Kijötte belőle a szegyen- kezést, leborult eléje, sirt, anyja lehajolt hozzá, ő is sirt, azután bementek és örömlükben egy- más vállán sirtak.

Mintha a jól ismert angol rajzoknak feslő bimbóra emlékeztető fitos orru bakisalakjai elevenednének meg, úgy szállnak, suhannak a déli órákban ezer és ezer kerékpáron a lány- iskolák kékszemű tündéréi Oxford parkett- keménységű utain. A kerékpár különben az

AZ ANGOL TRÓNÖRÖKÖS, MINT OXFORDI DIÁK.

egyetlen prózai dolog Oxfordban, mely kizök- kent bennünket abból a hangulatból, melynek fölkeltéséhez minden egyéb oly csodás össz- hangban egyesül.

Oxfordban mindenki kerékpáron jár. A nyolcz- van éves egyetemi professzor, a diák urak és kisasszonyok, az elegáns lady, a zöldségárús,

GYŰLEKEZÉS FALKAVADÁSZATRA, OXFORD EGY UTCÁJÁN.

OXFORDI DIÁKOK.

A MERTON COLLEGE UDVARI BEJÁRATA.

A ST. JOHN'S COLLEGE OXFORDBAN.

Egy karesú, széke, tizenhét éves ifjú, a ki alig látszik tizenöt évesnek, szorong naponta az idei október elején megnyílt egyetemi terem hallgatói között s gyermekesen nyílt tekintetével áhítatosan figyel tudós tanárai szavára s óráról-órára a legtörtetőbb diáktársát is megszégyenítő szorgalommal jegyzi a hallottakat. Az óra végén kalap és kabát nélkül a college ódon kapujához támasztott kerékparjára pattan s a meglehető távolságra fekvő ama colleghez rohan, melyben a következő előadást kell hallgatnia. Mert itt neki is csak úgy kell alkalmazkodnia a collegek hihetetlenül szigorú szabályzatához, mint bármelyik más társának és sem a szorgalom, sem az életrend dolgában nem tehet s nem is akar kivételt tenni. Együtt tanul, sportol, vadászik a többi oxfordi diákkal.

Ez őszön alkalom nyílt, hogy egy-két világhírű tudós, mint Edgewarth (Economie of transportation), Adams (Representative government), Stampa (Bourbon and Habsburg), Dicey (Privat international law) professorok érdekes előadását hallgassam s ennek kapcsán közvetlen közelből is megfigyeljem a legkövetesebb nevelés munkáját: az oxfordi egyetem diákéletét.

Számos kifogás hangzik világszerte az angol nevelési rendszer ellen s bár első hallásra jogosultaknak is látszanak ezek a kifogások, melyek szerint az angol nevelésnél a sportok gyakorlása háttérbe szorítja a tudományos nevelést, — alapos megfigyelés után nemcsak hogy nem törünk pálcázát az angolok mai nevelési rendszere fölött, hanem arról, mint

minden emberi szempontból egyedül észszerű és helyes rendszerről csak a legmesszebbmenő dicsérrel emlékezhetünk meg s követésre méltó példaként odaállíthatjuk az egész művelt világ elé. Mai cikkem szük keretei között nem vonható fel idevágó érveim nagy tömegét és ezért most csak arra a tényre akarok rámutatni, hogy a világ művelt nemzetei, mint Németország, Amerika, Japán, Svájc, Franciaország, százával küldik Oxfordba ifjaiknak legjelesebbjeit, hogy otthoni tanulmányaikat a világ első egyetemén egészítsék ki és hazájuk javára tökéletesítsék.

Bár sok magyar apa megfogadná a tanácsomat, s kiküldeni fiát egy-két szemeszterre Angliába.

Dr. Dobay István.

OXFORDI FALKAVADÁSZ TÁRSASÁG. (A keresztrel jelölt ifjú az angol trónörökös)

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYE.

IRTA D. TEREY GÁBOR.

II. ÉSZAKI FESTŐK.

Az a mély megértés és szeretet, melyet Pálffy gróf a képzőművészetek iránt tanúsított, nemcsak az olasz festményeken nyilatkozik meg, — melyek közül a legkiválóbbakat előbbi cikkünkben méltattuk, — hanem az északi festészet alkotásain is, melyeket hasonló szenvedéllyel gyűjtött. Finomult és biztos ízlésére igen jellemző, hogy a primitív németalföldiek ép úgy kedvelte, mint a későbbi hollandokat és flamandokat. Különösen a XVII. század hollandusai vannak gyűjteményében elsősorban képviselve.

Az idetartozó képek között a legrégebbi egy «Madonna a gyermek Jézussal», melyet a leltár tévesen Hans Memlingnek tulajdonít. Semmi esetre sem lehet itt szó Rogier von der Weyden iskolájáról, inkább Jan von Eyck tanítványának, Petrus Cristusnak egy munkájáról. A fölfogás, az elrendezés, a Madonna-típus, a színek elosztása, mind a mester és tanítvány szoros kapcsolatára vall. Valamivel későbbi korból származik egy másik Madonna-kép, melynek naiv családiassága elragadó hatással van a nézőre. A kis Jézus piros bort iszik egy pohárból, melyet az anya emel gyermeke ajkához. E kép is egy délnémetalföldi mester munkája, kit a művészettörténet «Mária halálának mestere» néven ismer (a kölni múzeum és a müncheni Alte Pinakothek képei után), s a mely mester talán azonos Joos von der Beke, másképp idősebb Joos van Cleve nevű festővel.

E művész Quinten Massys és Patinir hatása alatt dolgozott, a mely hatás képünkön is megállapítható. Ugyanettől a mestertől még egy képet találunk a Pálffy-féle gyűjteményben, mely az alvó gyermek-Jézust ábrázolja. Különösen érdekes még egy másik ngyan e korból származó Madonna-kép, melynek festője ma még ismeretlen. Ritka mester, a ki Gerard David köréhez áll közel. Szintén tőle való Glück Frigyes budapesti gyűjteményének is egyik képe, mely bájával és mély átérzettségével nem áll a Pálffy-féle kép mögött; pár évvel ezelőtt, egy berlini aukción láttuk e mesternek egy harmadik művét.

A szomszédos Németország is képviselve van a Pálffy-féle gyűjteményben, bár csak egy képpel, mely azonban a száz festőiskola legkiválóbb mesterének, idb. Lucas Cranachnak legjelentékenyebb művei közül való, s 1518 körül keletkezett, abban az időben, mikor a mester különösen termékeny korszakát élte. E képen

hiába keressük a művész ismert Madonna-típusát, a mely többi képén oly gyakran jelenik meg; típus és színezés teljesen más, méltóság és ünnepélyesség egyesül a legmélyebb bensőséggel. A nagy gondal festett poetikus tájkép is emeli a festmény kellemes hatását.

Most pedig vessünk egy futó pillantást a XVII. századi hollandusokra. A gyűjteményben képviselve van a haarlemi, amsterdami, leideni és rotterdami iskola, tehát úgy a táj-, mint a genre- és az arcképfestészet. Nemcsak nagy nevekkel találkozunk, hanem nagy művekkel is, melyek egymás mellé helyezve egy darab művészettörténetet adnak. A tájfestészet különböző törekvéseit dokumentálják Jacob és Salamon van Ruysdael, Philips de Koninck, Jan von Goyen, Aert van der Neer, Allaert van Everdingen, Willem de Heusch művei: ide tartozik egy különös kis tájkép is, melyet a leltár helytelenül Rembrandt névvel hoz kapcsolatba.

A délvidek tiszta, felhőtlen átlátszóságát hiába keressük e festményeken. Hollandia klimatikus viszonyai nagyobb teret engedtek a tájképfestőknek s kényszerítették őket arra, hogy a látottakat a legkülönbözőbb atmoszferikus hangulatokban adják vissza.

A berlini Kaiser Friderich Museumból ismerjük Jacob van Ruysdael egy festményét, mely Haarlem látképét tárja elénk, az overveeni «dünéről» nézve. Egy másik nagy haarlemi festőnek, Philips de Konincknak a Pálffy gyűjteményben található képe ugyanezt a kilátást örökíti meg: nagy darab földterület, fölötté hatalmas felhőkkel borított ég. Hogy mennyire szerették a hollandusok különösen a felhőalkulatokat, azt egy másik kép is bizonyítja, melyen végtelenül finom ezüstszürke tónus ömlik el. E kis méretű képen Jan von Goyen legnagyobb képességét fejtette ki.

Egészen másképp hat Allaert van Everdingen: az atmoszferikus problémák őt nem izgatták, főképp a sziklák, vizesések, házak, fák stb. hű visszaadására törekedett. Willem de Heusch ismét más megoldást keres: a tájat valóságos elárasztja arannyal s a faesopozatokat mindig mesterien dolgozza ki. Jacob van Ruysdael Amsterdamban egy részét örökíti meg az 1660-as évekből, a mikor még a város nem kezdett terjeszkedni. E kép nagyszabású természet-ábrázolás, részletesen, de nem kicsinyesen kidolgozva. Ide tartozik még Jacob földijének, Salamon van Ruysdaelnek két képe, melyek közül a «Tájkép hintóval» című

művészetének legkifejlettebb állapotát tükrözi vissza. Aert van der Neer művészetét egy esti hangulatu tájkép (várossal) rendkívül előnyösen képviseli, a mesternek a mi múzeumunkban levő képeit pedig nagyszerűen egészíti ki.

A hollandi képek egy más csoportját alkotják a genre-szerű festmények. Ezek között legkiválóbb Jan Steen «Interieur»-je, mely egy buja szépségű courtesane-t ábrázol, könnyed testtartásban, egyik kezében szerelmes levelet, a másikban borospoharat tartva, míg a háttérben jobbra egy gavallér a szolgálónól szoba háttéré (félhomályban) csodálatos melegséggel hat. Jacob Ochtervelt négy személyből álló család képe szintén előkelő interieur-be van helyezve, a háttérben pompás gobelin-nel. Az ábrázolás anyagbeli hűsége e képen ép oly mesteri, mint idősebb Frans Mieris képen («Hölgy tengelicével»). Dirk Hals is előnyösen van képviselve egy képpel, mely előkelő urak és hölgyek társaságát ábrázolja.

Teljesen más környezetben játszódik le egy parasztesalád élete, melyet Adriaen van Ostade elragadó közvetlenséggel örökített meg. Nem kevésbé eleven Jan Miense Molenaar «Pipázó férfi»-ja és a flamand ifjabb David Teniers «Trikk-trakk-játszók» című képe.

A hollandi arcképfestőket különösen két festmény képviseli első rangban. Az egyiket, — egy előkelő ifjú lovas arcképét (háttérben kísérelőjével) — valószínűleg Thomas de Keyser festette. Különösen az arcz és a ruházat pompás kezelése erősíti meg azt a véleményünket, hogy a kép a nevezett mester munkája. A másik arcképet, Gideon de Wildt admirális életnagyságu, mélyen átértett portreitjét, a nagy amsterdami arcképfestő Bartholomeus van der Helst festette 1657-ben. E két nagyértékű arcképhez csatlakozik még egypár elsőrangú flamand portait. Egy grisaille-vázlat Anthon van Dyk-tól, továbbá a 116 éves Petrus Egidius de Morion arcképe, melyet első pillanatra hajlandók vagyunk Rembrandt körébe helyezni, alaposabb tanulmány azonban a flamand iskolára tereli figyelmünket. Az arcképsorozat a múzeumokban rendkívül ritkán szereplő Adriaen de Bye egy hölgy-képmása fejezi be; e mestertől csak még egy, kézjegyével ellátott festmény ismeretes (Darmstadt, Múzeum).

Anthonie van Dyck: Kettős képmás.

«Mária halálának mestere»: Madonna a gyermek Jézussal.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBA KERÜLT.

Bartholomaeus van der Helst: Gideon de Wildt admirális képmása.

Adriaen de Bye: Női képmás.

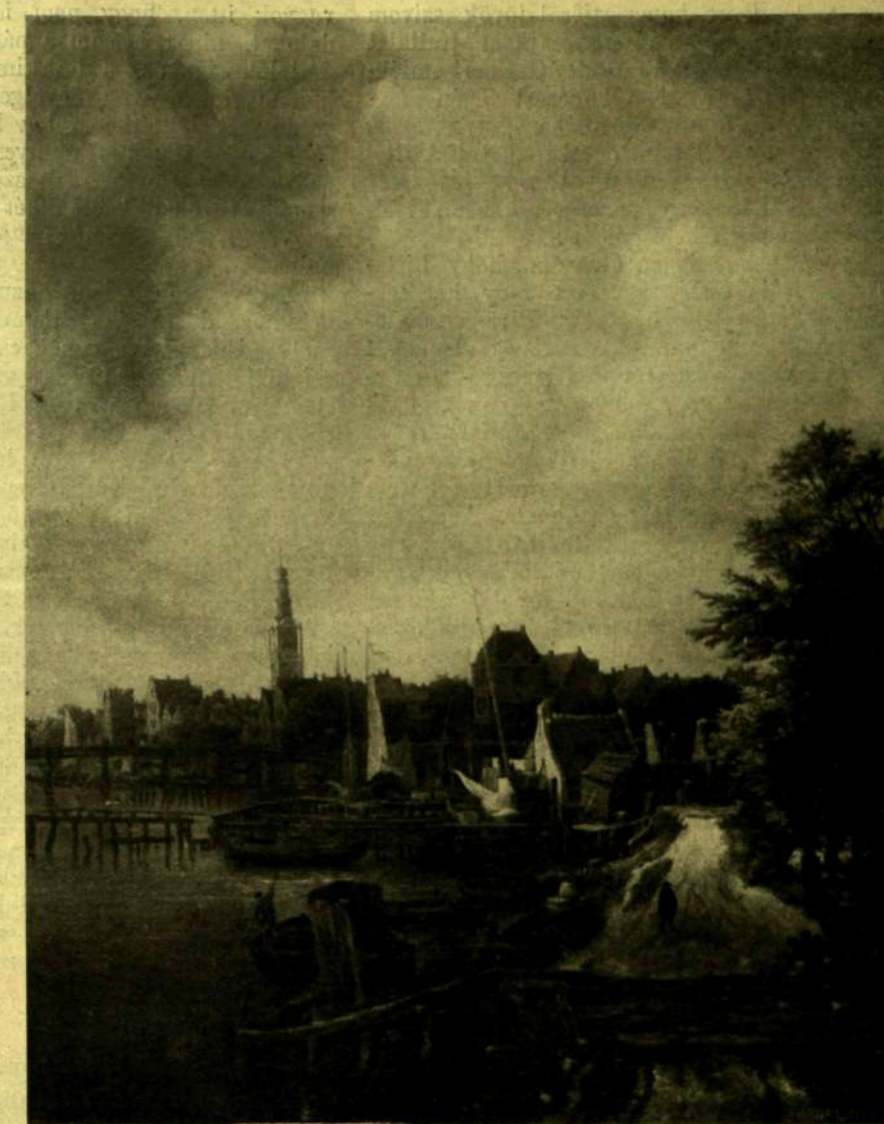

Salomon van Ruysdael: Tájkép hintóval.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMBA KERÜLT.

Jan Steen: «Interieur.»

Jacob van Ruysdael: Amsterdam látképe.

id. Lucas Cranach: Madonna a gyermek Jézussal.

id. Frans Mieris: Hölgy tengeliczével.

PÁLFFY JÁNOS GRÓF KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL, MELY MOST A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMBA KERÜLT.

FRANCZIA DAL.

Yvette Guilbert koncertjéről jövők, szívem könnyű fájdalommal alszik, ajkam trallalát sohajt, szemem előtt az Yvette Guilbert emléképe tűnedezik, a ki a koncert végén meghajolt és visszavonult öltözőjébe. Kedves, okos, mosolygó arcát látom, derekának tréfás illegéseit, karjainak gyengéd és vig kigyózását követem, s a keskeny kármin ajkai közül elszállott hangokat keresgélem...

Engedd meg, szigorú olvasóm, hogy hirtelen visszasóhajtsam magamat vagy hat esztendővel, mikor először jártam Párisban s először hallottam Yvette-et, Páris csalogányát egy matinéján, a melyet a Gymnase-színházban rendezett. A magos karzaton kuporogtunk egy másik magyarral, alattunk Páris ült s a színpadra Yvette állott, hajladozott, repkedett, — énekelte. Nagyon keveset értettem francziául, a barátom a fülemből hajolt és szapora sugdosással fordította le, a mit Yvette előzőn mesélt. Oh, micsoda leírhatatlan, tündéri semmisségek... lallala, trallala, tavasszal nyílnak a virágok, menjünk sétálni... add ide a szívedet... trallala... az Anjou-utca meg a Poitou-utca. Az Anjou-utcai fű meg a Poitou-utcai kis lány, mindennap találkoztak... hogy van Mam'selle... mit mondanak majd rólunk a szomszédok... mindent elmondanak s mikor mindent elmondtak, akkor nem lesz több mondanivalójuk... oh, te hunczut kis pásztor, lon la, lon lan dérière, lon la, lon lan dérière... A karzaton diákok és katonák meg varróleányok ültek, boldog szemük ragyogott, fejük ingott a dalban, mint a virágok feje az enyhe szélben, s ajkuk halkán és édesen duruzsolta Yvette-el a refraineiket. Az ifjúság, jókedv és könnyelműség gráciái friss ibolyacsokrokkal hajigálták egymást. Yvette és Páris fölött, édes és reménytelen nosztalgia ömlött szívembe, az egész világnak francziának kellene lenni, minden ember ifjúságának Párisban kéne eltelni,

minden fiatal szívnek e nóták illatából kéne táplálkozni. Milyen igaztalanság, hogy idegen vagyok itten, hogy nem ismerem ezeket a dalokat, nincs jussom a párisi szerelem tündéri léhaságához, s ha kimegyek a színházból, megint gyáván övvelgek a kábító boulevardon Páris torképevel a kezemben. Milyen jól esett az a páros könnyesepp, mely Yvette éneke alatt kibútt a két szememből s tétova vonalban szökellt lefelé a két orczámon, mintha a lon la, lon lan dérière ütemeit követte volna...

(Milyen embertelen, hazug, ügyefogyott és cinikus, durva és kellemetlen az a dal, a melyet Budapest népének csinálnak az ő dalcsinálói. Micsoda dalok, micsoda nóták, micsoda kuplek mámoritják Budapest lelkét évről-évre! Zsiga, Zsiga a Bergerék Zsigája... A pezsgő a jégén hűl, hűl, hűl... Gimbelemgombolom, a félelemre nincs okod, hiszen elveszlek, jól tudod... Palkó te drága rajkó... Mondja kedves Bimsensteinné, hől dolgoztát ön... Hulló falevél... Szeretnék egy nővel birni... És a magyar nótával való fővárosi visszaélések, kotta-szemetek, melyeket a kirakatokban elborzadva nézek, melyeket isten tudja micsoda rejtett zugokban gyártanak gonosz emberek a publikumnak, szegénynek.)

A héten, Yvette Guilbert budapesti koncertjén, elég közel ültem a dobogóhoz, a hol e drága lény, e csudálatos vándormadár énekelte, s megindultan figyeltem a páratlan Yvette-et, a franczia nóta eleven tündérét, e páratlan teremtményt, a kivel egy időben élünk s halljuk hangját, látjuk mozdulatait, tekintetünk összefut hunczut és bölcs szemével. Mily bájos, mily jókedvű, mily komoly, mily tökéletes, mily kimondhatatlan.

C'est le mai,
C'est le mai,
C'est le joli mois de mai...

a májusi proceszsiót éneki, először egy abbé ajtatos hangján, a ki a gyerekeket vezeti, azután a gyerekek hangján vékonyan, halkán,

messziről édesen, látjuk a sok kis fiút, kis lányt, látjuk az egész friss mezőt, kipezsdült füvet, mezei virágok boldog illatát érezzük, s ugrándozó fehér báránycsokrokat csengői tűnedeznek fülünkben. Azután egy régi szüreti dalt énekel, a puszta dobogón, a zongora mellett, lehajlik s a nehéz szőlőfürtöket sze-degeti egészséges ujjongással, azután láthatatlan puttony alatt görnyed dalolva, azután hátratarja a tapossa kádba a szőlőt, azután hátratarja a fejét s üres ökléből iszika, kortyol, a másik kezével a hasát cirizogatja, oh, milyen friss, jó, édes ez a must és a koncert közönsége szüreti ünnepe van. Költő ez a nő, alkot, mikor dalol. Milyen teljes szép órát ad az embernek. Milyen drága teremtménye az Istennek. Nézem keményedő vonásait, szeme ránczosodó tájékát. A hangja zeng a csilláros termen át s az ünnepi estén a kétségbeesés jégesője veri a lelkemet, mert eszembe jutott, hogy Yvette is meg fog halni... Szép Ernő.

LÁNYNEVEK.

Unalmas téli éjszakákon,
Mikor az utcán szél füttyül,
Kis kályhában piros parázs van
S kialvó fényét nézem egyedül.

S ilyenkor halkán, esendően
Elősbahannak régi szép lánynevek,
Parfümösek, selymesek, kedvesek.
Az egyik sír. A másik rámnevet.

Parfümös, kedves lánynevek.
Csengésük finom, lágy zene
S a mint hallatják szeléd muzsikáját,
Mintha távoli hárfá zengene.

Kályhában kialszik a piros parázs
A mint mellette ülök búsan, egyedül.
Elhal a nevek csengő muzsikája
S a téli éjszakában csak a szél hegedül.

Lovász Károly.

SZÁZÖTVENÉVES MAGYARORSZÁGI HIRLAP.

— A «Pressburger Zeitung»-ról. —

A magyar hírlapi sajtó matuzsálemjéről, a 150 éves «Pressburger Zeitung»-ról a napokban egy rövid, pár sorból álló tudósítás jelent meg, mely arról szól, hogy az öreg Pressburger 150 éves jubileumát ünnepli. A magyar sajtóban általában, némileg azonban a világsajtóban is eseménynyé teszi ezt a jubileumot három felszázados multjának betelése. Ilyen magos kort, legalább erre mifelénk, magyar újság nem igen szokott elérni. Az első pozsonyi magyar újság, a «Magyar Hirmondó» megszünt pár évi fenállása után. Az első fővárosi hírlap félévi, a második, a «Hazai Tudósítások» 46 évi fenállás után fordult a boldogabbik oldalára, a bécsi «Kurir» jóformán 30 évet sem ért meg s azóta a magyarországi politikai hírlap számára néhány évtized az a legmagasabb korhatár, meddig életerejét élvezni bírja. Hogy miért épen német nyelvű, egyébként végig magyar tárgyú és hazai érdekeket szolgáló lap volt az, mely másfélszázadra a salvus conductus-t megkapta, annak kulturhistóriai okai rejlnek leginkább a tanulsága és magyarázata. A magyar nyelvű lap kisebb-nagyobb mértékben mindig rebelliskedett a hatalommal szemben, ezért a cenzúra nem kímélte egyiket sem. Ha pedig túlságosan alárendelte magát a hatalomnak, akkor a publikuma nehezelt meg s egyszerűen faképnél hagyta. Ezért szűnt meg a «Jelenkor» s a «Hazai Tudósítások»-ból átvettelt «Nemzeti Újság» ama másik okon kívül, hogy a világségi kapituláció az egész magyar sajtót egy csapásra megsemmisítette, az abszolutizmus rendszere pedig valamennyinek a szárnyát gyöngyben vagy erősebben letördelte.

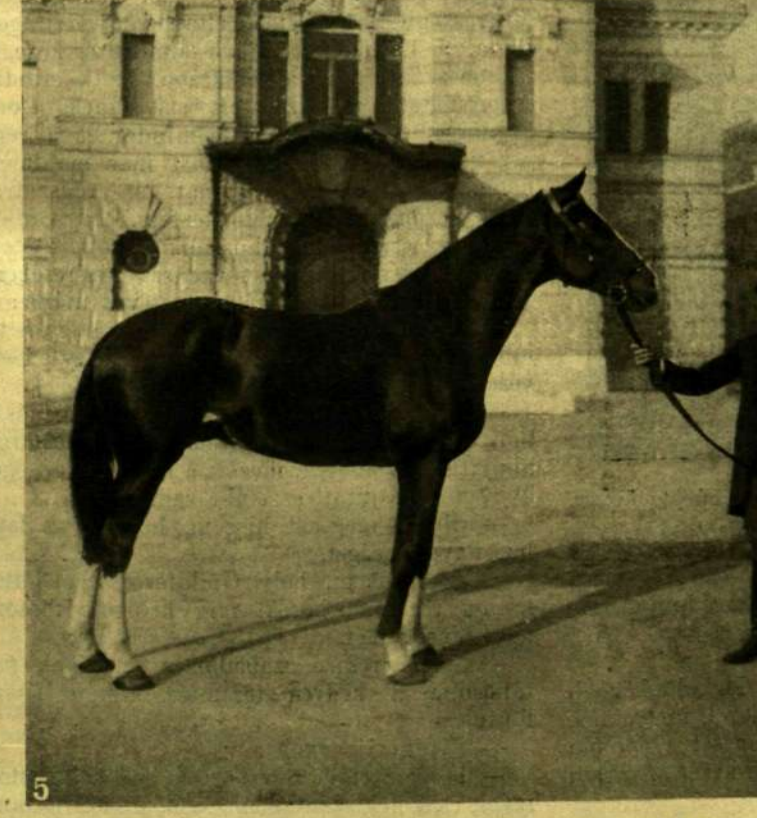
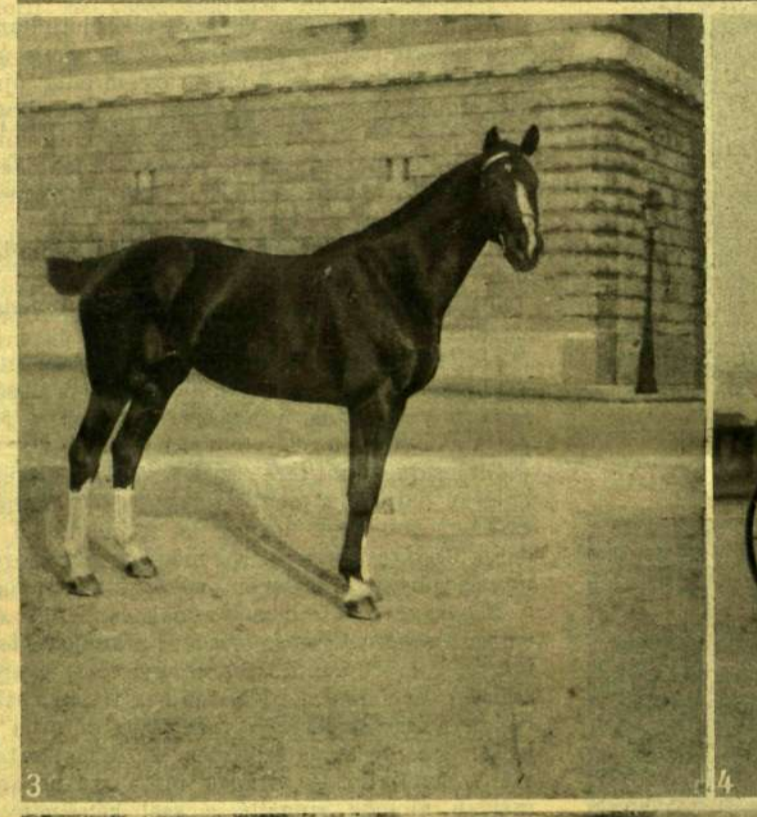
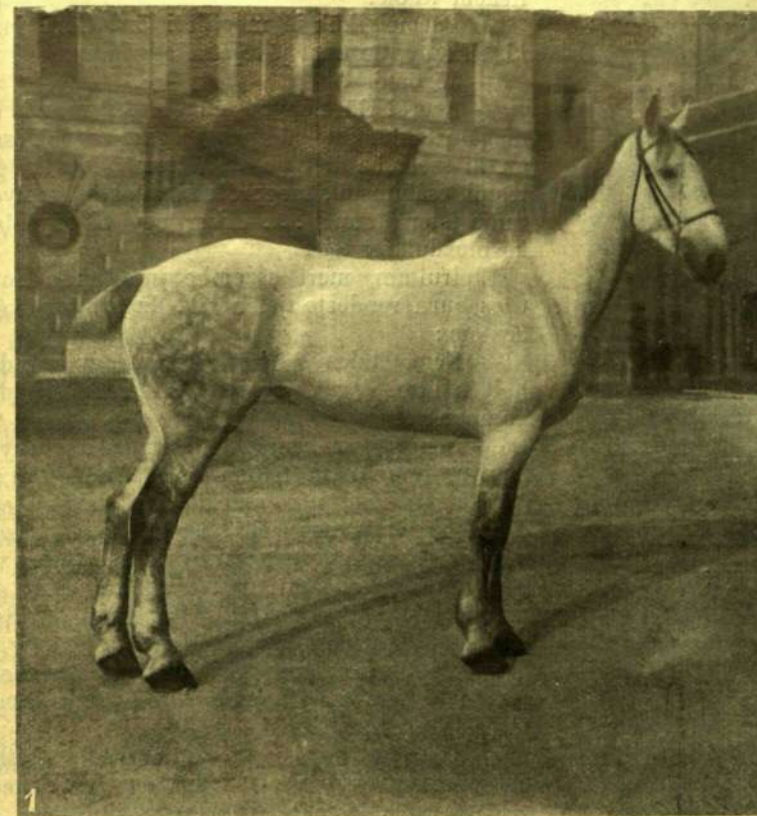
A német nyelvű lap mérsékeltbb publikumnak szólt s mérsékeltbb politikát hirdetett, ezt a gutgesimtséget honorálták is aztán a kormányok azzal, hogy ritkábban küldtek cenzort a nyakára. Pedig meglehetősen gyakran a német újságok írói is magyar emberek voltak.

A «Pressburger Zeitung» első szerkesztője 1764-ben még Windisch Károly volt, de már utána 1777-ben a magyar származású Kovabinszky János, ez után pedig a szintén magyar Táilly Dániel vette át a szerkesztést. A német szerkesztők is olyanok voltak, a kik Magyarországon születtek, iskoláikat itt végezték s külföldi tanulmányaik befejezése után odaültek a «szerkesztő» asztalhoz «segédi» vagy «újságitató»-i minőségben. A munka elég könnyen ment. A magyarországi lapok szerkesztői elővették a bécsi «Wienerisches Diarium»-ot s lefordították belőle a külföldi híreket. Ugyanezt tette a bécsi újság is, csak hogy ez a franczia és német lapokból vette át, legtöbbször majdnem szószó szerint a tudósításokat. A «Pressburger Zeitung» tartalma jóideig a világ nagyobb városairól szóló leírásokból állott s ezek után következett néhány pozsonyi vagy udvari hír s végül az elhunytak névsora. A lap hetenként kétszer, szerdán és vasárnap jelent meg, sok hasznat azonban egyik kiadójának sem hajtott a XVIII-dik században. Hivatalos kimutatás szerint 1764-től 1779-ig összesen 15—20 előfizetője volt s Landerer Mihály, a ki 27 évig volt a lap tulajdonosa, évről-évre ráfizetett. Összes évi bevételéből, 400 forintból, 200 forintot az újságitónak kellett fizetnie s csak 1790-ben, mikor a magyar és a franczia politika tele volt izgató eseményekkel, emelkedett 101-re előfizetőinek száma. A franczia forradalom és a Napoleoni korszak az anyagi csődből azonban rohamosan kiemelték s innen kezdve, mint vállalat is annyira megszilárdult, hogy mikor Landerer halála után a kiadási szabadságot a nyomdászok konkurrencziája erősen veszélyeztette, az örökösök gyámja egyszersmindenkorra husz-ezer forintot ajánlott fel a jog megadásáért. Később, mikor a lap joga Pozsony város tulajdonába ment át, Schnischen Gáspár kötelezte magát arra, hogy az öt évi bérlet fejében (1820—25) fizet évente 5680 frtot, 1000 frtot a szegényeknek s 400 forintot cenzori díjazásra. A szerződés lejártával Wigand vette át a lapot következő öt évre 3235 frt évi bérrel, mely 1843-ban 6310 frtra emelkedett. A tizen-

nyolczadik században egyetlen egy esetben, eredeti harcztéri tudósításai révén a világlapok nivójára is felemelkedett a magyar «Pressburger». Az 1789 és 1790-iki török hadjárat alatt Zimonyban külön levelezője volt s ennek a tudósításait vették át az összes hazai, bécsi s ezek után a külföldi lapok. Amde ezenkívül, mint dokumentum-tárnak, majdnem nélkülözhetetlen értéket jelentenek évfolyamai a politikai történetírás és a kulturhistória számára. Az 1790-iki budai országgyűlésről, az 1794-iki Martinovics-pörről, a magyar demokraták kivégzéséről, a pozsonyi diéták tanácskozásairól, a Napoleon elleni magyar és osztrák hadi készülődésekről, az 1809-iki franczia-magyar hadjáratról, a pozsonyi hídfő védelméről, az 1832—36, és 43—47. évi országgyűlések izgalmas tanácskozásairól, továbbá a társadalmi, irodalmi, kereskedelmi, gazdasági és ipari kérdések egész tömegéről örökített meg olyan feljegyzéseket, melyeknek érdekességét épen hiteles és intimszerű voltak biztosítja.

A cenzúra is, de az előfizetők is a mérsékelt irány követésére indították a «Pressburger»-t, mely az akkori, jobbára idegen szellemben nevelkedett magyar arisztokráciának is kedvelt olvasmánya volt. — A negyvennyolczas idők szelleme elől azonban már nem térhetett ki s mikor Kossuth 1848 február 3-án híres beszédét a pozsonyi diétán elmondotta, a «Pressburger Zeitung» úgy üdvözölte őt, mint az új idők legkiválóbb kifejezőjét. A pozsonyi jurátusok híres bécsi felvonulása-kor külön tudósítót küldött az osztrák fővárosba s közel lévén a birodalmi központhoz, hireivel az egész mozgalom alatt a magyar sajtót nem egyszer megelőzte. Mikor a császári seregek bevonultak az országba, a «Pressburger»-re is rátették kezüket, mely ez idő alatt szinte kizárólag katonai rendeletek közlését közvetítette s mint organum is a katonai kommandó kényszerét szenvedte. A kiegyezés után szabadabbak lettek rá nézve is az agitáció eszközei s azóta őszinte magyar szellemben, mint a magyar kulturhistória egyik legérdekesebb és legéletrevalóbb terméke, folytatta komoly hivatását.

Zuboly.

1. Grae-Maire 7 éves importált irlandi kanca. — 2. Ötös fogat. — 3. Porosz II. 6 éves herélt. — 4. Kettős csukott fogat. — 5. Porosz I. 7 éves kanca. — 6. Kettős nyitott fogat.

HÁTAS ÉS HINTÓ-LOVAK JÓZSEF FŐHERCEG KISJENŐI MÉNESÉBŐL. — Joly Gyula fényképezte.

A SZERELEM AZ ÉN BÜNÖM.

Francia regény. (Folytatás)

Vajjon megértette-e kifejezhetetlen fájdalommat? Kezet nyújt:

— Magára hagyom gyermekem.
Egyedül folytatom utamat. Minek is olvasom, tanulom és gondolkodom annyit? Miért is vagyok értelmes és szép? Boldogabb lehetnék tudatlanul, csunyán, ostobán.

Október 14.

A mai egész napot a reggeli és ebéd között, reggeli kilencz órától kettőig, vadászaton töltöttük. Winifred kijelentette, hogy csak akkor megy el vadászni, ha én is vele tartok. Ez a szeszélye mindenféle eseményt idézett elő. Elsősorban is nem volt vadászruhám és ezért tiltakoztam Winnie jóindulatu szándéka ellen, mire nagy vitakozás támadt a szalonban.

— De, de, kívánom, hogy velem jöjjön, szolt Winnie, nem tart soká, míg megcsináltatjuk ezt a ruhát.

— Szövetet kell venni, vagy a szabónál ruhát rendelni, de holnapig mindkettő igazán lehetetlen.

— Mamám, adjon jó tanácsot.
— Gyermekek, én Christianenak adok igazat, nincsen már időnk erre.

— Oh mamám, pedig úgy szerettem volna elmenni a holnapi vadászatra!

— Akkor kedvesem — szolt közbe lady Guildford, nincsen más hátra, minthogy Nérans kisasszony az én tavalyi vadászruhámot fogadja el. Nagyon szívesen szolgálok véle a kisasszonynak. Még egészen rendes ruha, a miért bátran kínálhatom.

Winifred rábeszélte, hogy fogadjam el az ajánlatot, Surrey hercegnő is jónak találta ezt a megoldást, lady Guildford is csak biztatott tovább, úgy hogy végre is elfogadtam a ruhát. Éjfél felé, midőn szobáinkba vonultunk vissza, lady Guildford igazán szeretetreméltóan maga hozta el nekem. Felpróbáltam, s ekkor rájöttünk Winnievel, hogy ha hossza jó is, túlságosan bő számomra. Olyan voltam benne akár egy krumplicsák. Kétségbeesztünk. Meg is értettem hirtelenben, hogy mért pazaroltak el annyi váratlan szíveséget a rábeszélésre, eszembe jutott, hogy a marquise és miss Emily összeszegték egymással. Azért ajánlotta hát fel nekem ezt a ruhát, hogy figurát csináljon belőlem s neveltség tárgyává tegyen? Miután jól megvizsgáltam, láttam, hogy ha bátran nekilátok és itt-ott beveszek a szövetből s ha nem sajnállok pár merész olló nyisszantást, a derekamhoz tudom szabni, s megfeszíthatom e szépséges hölgyeket károsórnők élvezetétől.

Winnie beküldte hozzám közös szobalányunkat. Reggel háromig fejtettünk, szabtunk, gombostűztünk és varrtunk, a mikor végre Molly négy shillinggel markában oly hálálkodás után megy aludni, mintha egész vagyonnal ajándékozta volna meg. Holtfáradtan fekdtem le, de boldog voltam, hogy kijátszottam az összeküvést.

Nyolcz óra tájban már harcra készen voltam. Bevallhatom, hogy jól fésztetem ruhámban s hogy előre is nevetnem kellett a hölgyek meglepetésén. Viszontagságos elegendő után ezalatt nagyon is gyermekes dolognak látszik, de hiába — hiszen csak huszonöt éves vagyok még. Midőn Winnie értem jött, hogy reggelizni menjünk, meglepetten kiáltott fel:

— Mi lett a tegnapi zsákból! Valóságos tündér! Soha életében nem volt csinosabb!

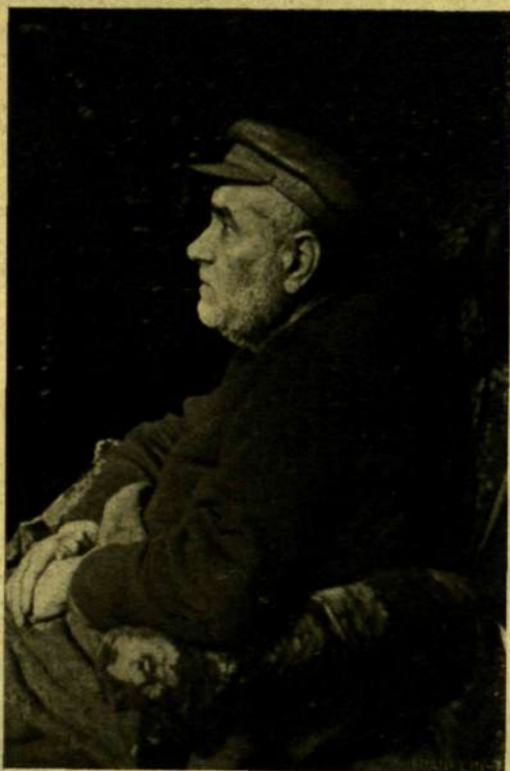
De ő maga is elbajoló volt sötétzöld ruhájában, szöke hajának arany színű dicséjében. Akárcsak két gyermek, kölesönösen úgy megcsodáltuk egymást és aztán arra a nem csekélyebb gyerekségre határoztuk el magunkat, hogy együttesen, feltűnés kelte vonulunk be az ebédlőbe. Huncutságunkban felhoztunk puskáinkat, hogy felgyervezve jelenhessünk meg. Vállunkra vetettük a fegyvert és tükör előtt próbáltuk ki belépőnk. Megállapodtunk végre a haditervben és halkán nevetgelve lefelé indultunk. Csakhogy a helyett, hogy az ebédlőben gyülekeztek volna a vadászok, a hölgyek a halban olvasták postájukat és ezen az erkélyes lépcsőn "bizonyára" előbb látták volna meg, mint a hatás megkivánta. Ezért, csakhogy fel ne tűnjünk, olyan zajtalanul és könnyedén osontunk lefelé a vastag szőnyegen, mintha

Izzet pasa, a török hadsereg új fővezére

Hasszán Riza pasa, a szkutarii török sereg parancsnoka.

Rónaszéki Gusztáv, a Vigszínház most elhunyt művésze.

csak szitakötők lebegtek volna le. Még négy lépesökünk hátra, midőn egyszerre lord Closeburn felkiáltott:

— Oh, mily szép látvány!
Mindenké felénk fordult s a legkülönbözőbb árnyalatu dicséretet hangzanak el, melyeknek nyájás, féltékeny, gúnyos csengését elnyomja az urak tolongása, kik sietnek kezét szorítani velünk.

Lord Standigate felhalkan jegyzi meg:

— Ön túlságosan csinos ma gyermekem! Hangja oly komoly, hogy azonnal elüzi vidámságomat.

— Igaza van, talán jobb volna, ha lemon-

danék ezekről a szórakozásokról, mert nem nekem valók!

— Barmelyikük is megilleti önt Christiane kisasszony, én csak jövőjéért aggódok.

— Jövőmért?
— Azért! Ön nagyon elbajoló, nemcsak én magam látom ezt, ha épen magam vagyok csak az, ki szemébe mondja, de féltem önt a kíséréstől, csábítástól, megpróbáltatásoktól, melyek tudja isten honnét... ekkor egy bizonytalan kézmozdulatot tett.

Elpirultam, mert eszembe jutottak a lord Closeburn rendezte jelenetek. Izgatottan kérdeztem:

— Nem tételezi fel hát rólam, hogy mindig helyes úton fogok járni? Kétkelkedik szándékomban?

— Nem gyermekek! Ön annyira az anyja leánya, hogy nem féltem ballépéstől. De az élet túlságos sok alkalmat ad arra, hogy a legbiztosabb szív is megpróbáltassék. Álmódosások még a legbecsületesebb szívet is kísértésbe vihetik, a nyugodt pillanatokban megérett elhatározásokat megingathatja az indulat! Sok remény szétzúzódik a valóságban!

— De én sem nem álmodozom, sem nem reménykedem, eleget szenvedtem már, hogy megjőjjön eszem, lord Standigate!

— De fiatal, és nincs, ki megvédje, hátha máris leselkednek önre! Isten óvja önt, kedvesem, szüksége lesz segédlemre.

Jó kedvvel jöttem le, de most elkomorodtam. Vajjon miről látja meg rajtam ez az öreg úr, hogy vesztély fenyeget? Miért óv mindig újra és újra, hogy vigyázzak magamra? Igaz, lord Closeburn, az öreg herceg, sőt Guildford marquis is nagyon is figyelmes érdeklődést árulnak el irántam, de hiszen nem kerülhetem ki őket, ha társaságukhoz tartozom.

Miközben az ebédlőbe vonultunk, megkérdeztem lord Standigat-et.

— Megengedi, hogy önrel tartsak a vadászaton?

— Persze hogy! maradjon csak folyton öreg barátja oldalán, hogy eszünkbe jussanak a szép néransi vadászatok, a házinyúl-lövészet a tőpartján, hol ön legelőször vadászott.

Elmosolyodtam erre és köszönetem jeléül hálásan hajtottam meg fejemet. De belsőmben csakúgy reszketett szívem a felindulástól a derék öreg úr szavaira. Ha még egy pár szóval többet váltunk, alighanem zokogásra fakadok.

Milyen szerencsétlenség nőnek lenni, ha az ember szegény! Mégis — a lord Standigate felidézte szomorú gondolatok ellenére is — nagy-szerűen esett az erdei kirándulás. Hiába, a szabad természet a legjobb vigasztaló, mintha a lassan lepergő sárga falevelek alá temetkeztek volna gondjaim. A virágok földé szakadékok mélyén álomba ringatta a szél kétségeimet. Megrészegített a lábamtól eltaposott vadvirágok illata, a harnatos lombok simogató keze, a frissen szántott anyaföld szaga, mely mindig megnyugtató volt izgatott szívemnek. Lord Standigate sarkában voltam mindig és a reggeli megrázkódtatás után most már majdnem boldognak éreztem magamat. A vadászatról bizony szépen meg is feledkeztem. Lady Guildford, a ki csatlakozott hozzánk, figyelmeztetett is erre. Büszken lépdelt vadászka kíséretében, ki már egy foglyot és két nyulat vitt utána:

— Úgy látom Nérans kisasszony, hogy a tú jobban áll a kezében, mint a puská. Úgy-e kedvesem?

— Madame, öt éve már, hogy nem vadásztam, ez talán kiment kissé, aztán mostanig annyira elragadt a mezők, a ligetek szépsége, hogy nem is jutott eszembe vadászni is.
— Oh, én meg azt hiszem, hogy csak lepeli ügyetlenségét.
— Korántsem, lady Guildford, pár pillanatnyi türelmet kérek, míg bebizonyíthatom ügyetlenségemet.
— John, eressze szabadon a kutyákat, parancsolta a kedves teremtes. Aztán felém fordult:
— Kíváncsi vagyok reá!
— Kissé sértődötten bár az erőszaklástól, mégis csak nekiszántam magam, midőn láttam, hogy az egyik kutya nyomon van. A cserjék közül mintegy tizenöt méternyire egy nyúl szökött föl. Mielőtt vállhoz kaptam volna fegyveremet már is eldőlydült a marquise puskája. A nyulat, mely a mezőn át sértetlenül a szem-

között lévő erdőbe menekült. jól megcéloztam, de fel is bukkott bukfeneczeve. Egy kutya megtalálta és már hozta szájában. Hihetetlen roszindulattal így szolt ekkor lady Guildford:

— Azt hiszem mindketten eltaláltuk, mert a nyúl már sebezve volt, midőn ön is utána lőtt. Épen ellent akartam neki mondani, midőn lord Closeburn Guildford marquisval kilépett az erdőből szerencsét kívánni:

— Bravo, Nérans kisasszony, hidegvért és nyugodtságot ritkán találai a nőknél!
Aztán lady Guildfordhoz fordulva:

— E tulajdonságok nincsenek meg mindig önben is, kedves lady. Elhamarkodva rántja el a ravaszt. Ha nem siette volna el a dolgot, a nyulat ön ejtette volna el.

S hogy még inkább zavarba ejtsék, a férje enyhíteni akarta az esetet:

— Williamnak igaza van. Lövései közül tizből kilencz talál. Gratulálok, Nérans kisasszony, ez aztán el van találva! Látja Gladys, téved, mert ön nem sebezte meg.

Én meg boldog voltam és balga fővel nem gondoltam meg, hogy ez az esemény mily megtorlásokra adhat majd okot. Visszatértünk az erdőbe és mind az ötven sorban mentünk rajta keresztül. Egy tisztáson lady Guildford kivált közülünk, ura nyomon követte. Lord Standigate, lord Closeburn és én utánuk indultunk, midőn a marquise ezel fordult hátra férjéhez:

— Utálok csapatosan vadászni, mert ki-merit. Ezt csak tudhatná, Herbert.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gyulai Pál bírálatának kötete, mely a mester 1861 és 1903 közt írt bírálatait foglalja magában, most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában. Nem lehet jellemzőbb példát mutatni ennél a könyvvel arra, hogy a kritika önálló életű műfaj, nincs kötve ahhoz a könyvhöz, a melyről íratott, sem ahhoz az időponthoz, a melyben keletkezett. Azoknak a könyveknek legnagyobb része, melyeket Gyulai kritikájára méltatott, teljesen feledésbe merült már, a legkevésbé sem érdekel más mintek, — és mégis érdeklődéssel olvassuk a kritikákat Gyulaiért, a ki írta őket s a ki beléjük vitte harezos, bátor, kemény temperamentumát, éles gondolkodását, jellemének belső kétkedést nem ismerő, egységes határozottságát. Megérzik, hogy a legtöbb esetben a kritikus sokkal magasabban áll a szellem, mint a ki megírta; egészen jelentékeny írókról és könyvekről szóló bírálatok elvi magasságra emelkednek; mintha a megírta könyv csak ürügy volna a kritikusnak arra, hogy kifejtse nézetét a magyar irodalom valami fontos elvi kérdéséről. Vannak azonban a könyvben olyan cikkek is, a melyek irodalomtörténeti nevezetességük: így a Jókai különböző műveiről írtak, a melyek annak idején, mint ismeretes, sok vitára adtak alkalmat, de azóta is alapjai Jókai komoly kritikai értékelésének. Ha most ezeket a bírálatokat elolvassuk, újra csak azt találjuk, hogy a Jókai-kérdés velejében Gyulainak volt igaza, ő látta meg, korában egyedül, miben áll Jókainak igazi írói ereje és művészi értéke s mily mértékben vannak erre befolyással fogvatközései. Legfeljebb a hangszíly változott, mi erősebben hangszóznak a költő szépségeit s a hibáira vetett túlerős hangszílyt Gyulai bírálat polemikus természetének tulajdonítjuk. Mert Gyulai kritikája mindig polemikus: vitakozás az íróval, sőt — a Jókai esetében — vitakozás az egész magyar közvéleménnyel, a miből önként következik, hogy élesebb hangszílyt vet azokra a szempontokra, a melyekben ezzel a közvéleménnyel ellenkezik. Gyulai kritikáinak gyűjteménye mindig legfontosabb dokumentuma fog maradni a XIX. század utolsó négy évtizede magyar irodalmi törekvéseinek, mert Gyulai élettelt teljes természetű mindig erősen benne élt a maga korában, ennek problémái foglalkoztatták legélelmeiben s még általános elvi jelentőségű kérdések fejtegetésében is a maga korára tekint s azokat a tanulságokat és alkalmazásokat vonja le, a melyekre korának szüksége van.

A zenélő óra. Toma Istvánnak alighanem jelentek meg már más könyvei is, de az első, mely kezünkbe kerül, nemrég jelent meg a *Zenélő óra* című novellás könyve. Ez a könyv irodalmi színvételű lép fel és a komolyan-vevés ambíciójával, illő tehát, hogy komolyabban is foglalkozzunk vele. Úgy érezzük, mindig van abban valami megcségyenítő az írónak néve, ha könyvét a lapok kritikái csak néhány általános dicséző frázissal intézik ki, melyek alól kilátszik, hogy a ki leírta, el se olvasta, legfeljebb néhány lapot belőle. Magára tartó író ennél szívesebben veszi a megrovást

A TRIPOLISZI OLASZ CSAPATOK ZÁSLÓIT, MIUTÁN RÓMÁBAN AZ OLASZ KIRÁLY ARANYÉRMELKEL DÍSZÍTETTE FEL, KÖRÜLHOZZÁK TRIPOLISZ VÁROS UTCÁIN.

is, ha komoly, a könyv olvasásából származó vélemény az alapja. *Toma* Istvánon meglátszik, hogy gondokkal és a művészi munka becsúgyával dolgozik; történetét gondosan kikerekít, stíljében is csiszoltságra, korrektságra, sőt finomságra törekedik. Mindez azonban csak jószándékú törekvés, nem támogatja az írói képességek és a mértéke, a mely arányban tartaná ambícióival az eredményt. Megfigyelő képessége és alkotó ereje egyaránt hiányos, történetei és alakjai nem helyeződnek bele az élet perspektívájába, a papiroshoz tapadnak; nem az író szemléletének és átélésének közönszénét fogantatásukat, hanem önkényes kombinációinak és kigondolásának. Jobban bele kell merülni az életbe és biztosabb kézzel kell belemarkolni annak, a ki embereket akar ábrázolni, a kik megelevenednek, papirus-exisztenciájukból kiemelkedve a valóság hatását keltik. A hogy *Toma* István megcsinálja a maga történetét, úgy hatnak, mint a vattából ragasztott felhők valami színpadi díszleten; épen az nincs meg bennük, a mi a lényeges: az élet mozgása, belső rejtelmes ritmusa, sokfélesége. Egy dimenziójú dolgok: csak síkban — és pedig, sajnos, a papirus síkjában — terjednek ki. Idillikus felfogásra hajlandó írónál, a ki az enye, szépi szépségeket keresi, ez menthetetlenül az érzékeny szentimentalizmusra vezet s *Toma* István novellái kislányosan szentimentálisak ott is, a hol humorosak akarnának lenni, a hol pedig fájdalmas össze-ütözésekre veszi alakját, ott szentimentalizmusa lágyan megcségyenítő olvad szét. A kötet legjobb novelláját, a ki címét is adta, csak a gyermekkorra való visszaemlékezés ösztöne meghatottsága menti meg a többinek sorsától. A ki mint író komolyan akarja magát véteni, annak nem szabad beérnie a konvencionális gondolkodás módjával, — önálló, heves élményekből, elmékedésből, kritikából kialakított világnézetet kell a maga számára kiküzdnie s ennek megfelelően kell állást foglalnia az emberekkel, az étellel, a világgal szemben, mert csak az tud szavakból életet formálni, a ki maga is igazi, teljes, belső küzdősekkel teli lelki életét élt.

Angol regény magyar kivándorlókról. «Testvéreimnek — fehéreknek, feketéknek — Alabama őserdeiben és egyéb poklaiban, a kiket százával láttam elverzni ebben az embertelen gyilkolási processusban, ajánlom ezt a könyvet.» Ez a megrendítő pár sor Alexander *Irvine* előszava ahoz a rák néve is érdekes és szép regényhez, a mely *The Magyar* címen jelent meg Amerikában a mult esztendőben és a mely drámai erővel és borzalmasan igaz színekkel tárja fel azokat a rémségeket, a miben a kivándorlóknak része van a déli államok modern rabslóga-kolonizálásában. *Irvine* egyike a legkeresettebb amerikai modern regényíróknak, a nagy *Magazin*-ek legkedveltebb írója, a társadalmi forradalom, az új Amerika kiépítésének bátor és okos hirdetője. Legújabb regénye a «*The Magyar*», mit «*A Story of the Social Revolution*» szavakkal jelölt meg, nem a tipikus amerikai regények közül való, nem pátosz az alapja és nem mozdírdama a tartalma, hanem egy vad és erős tiltakozás az embertelen és becselen gazságok ellen, a mit a déli államokban elkövetnek az odacsábított idegen munkásokkal szemben, tiltakozás a törvénytelenek ellen, a mit lépten-nyomon tapasztal az ember West Virginia Alabama és Texas végtelen erdőiben, bányáiban és más munkaterepeiben. A regény meséje nem is egy történet. Nincs benne az angol regény alaplékéje a «plot», nincs benne más, mint egy csomó magyar és más nemzetbeli kivándorolt munkás rémes kálváriája, azok a harcok, a miket végig kell harcolniuk a viszonyokkal ismeretlen, baromi munkába fogott nyomorultaknak, «a szabad Amerika» börtöneinek embertelen, gaz és vadállati módon berendezett kínzó eszközei, egy végnélküli, örök kínlás, a mibe bele kell pusztulni minden embernek, a kit a sorsa odavet. Azért is érdekes ez a könyv, mert a mit mi, itthon prédikálunk évtizedek óta irásban és szóval, az végre illetékes helyről is visszhangra talál, még pedig amerikai szemmel nézve, amerikai író tollából, egy mesésen szövítt izgalmas regény keretében, hogy megtalálja az utat azokhoz a szívekhez is, a hol elsősorban kell, hogy döbbenetelt keltsen. Ez az a regény, melyet államköltségen kellene terjeszteni minden országban, a hol kivándorlásra bujtogatók vannak, mert semmiféle agtázást ez a munkát pótolni nem tudná. *Irvine* hősei a *The Magyar*-ban, természetesen magyarok. Franznak hívja a hőst, a ki egy sereg szerencsétlen ember élén végig vezet az alabamai telepek rémségén, a pennsylvániai bányákban át le a virginiai haláltelepekre, mindenüvé, a hol a mi magyar véreink véreznek és lerokadnak a járom alatt. Látszik, hogy roppant fáradsággal készítette elő az anyagát, itt-ott magyar szavak ötlének az olvasó szemébe, néhol apró tájékoztatások, de mindenütt kiáltó szenvedelemmel ostromozza az embertelenséget és igaztalanságot, — és sehol más, csak embertelenség és gazság, a mit a szemé felfedez. A regény hőse egy Franz nevű magyar, a ki végigjárta Amerika minden rémségét és minden kálváriáját. Hű kísérője, egy amerikai anglikán pap, a ki a hitet és az erkölcsi erőt képviseli ebben a fájdalomvilágban, a hol féltő, hogy elvesz a hit és kialszik az erkölcs lámpája. «The law of the forest writ and lead» című fejezetben, érdekesen írja le, mi vár a szerencsétlen munkásokra, mikor a fagegmunkáló telepre érnek. A new-yorki úgynök napi két dolláros bírról és ellátásról adott szerződést a munkás csapatnak, mielőtt elindultak. Alabamában már csak napi egy dollárt kaptak és ennyivalót nem. Franz tiltakozik ez ellen, mire így folyik a diskurzus: — Nem akar dolgozni? mondta Gallagher a felügyelő. Sohse törődj vele! Majd betörjük egy-két nap alatt. Franz a fejét rázta és a törvényről mormolt valamit. — A törvény? kiáltott Gallagher, miközben kihúzta az övéből egyik revolvert és a fiatal ember arca körül forgatta. Ez itt a törvény és ölombertükkel irunk vele. Érted, Miféle vagy te? — Magyar, felelt Franz. — Hát az mi? Angolt, hogy van? Négy véreb állt a szomszédban egyetlen jelle készen, hogy a renitens munkásokra vessék magukat. — Azok pedig ott a törvény végrehajtói, nevetett a felügyelő. *The Magyar*-t New-York államban, Binghamptonban adta ki The Nail-Ballon Co. Az ára nincs megjelölve. *Sabi*.

Tompa Mihály és a biblia. Dr. Pollák Miksa soproni rabbi, kinek már régebbről ismerjük egy munkáját, mely Arany Jánosnak a bibliához való viszonyát tárgyalja, most Tompa Mihály költészetét dolgozta fel abból a szempontból, hogy mennyiben s milyen természeti hatással volt rá a biblia. Sorra veszi az ótestamentumi könyveket, melyeknek hatását tudja kimutatni Tompára: a Zsoltárokat, Jób könyvét, a Prédikátort; szól Tompa moralizáló hajlamáról, a mint az egyes költeményeiben nyilvánul, fejtegeti a bibliából vett tárgy allegóriáit, tíz más olyan versét, melyekben bibliai hatások lehet megállapítani, összeállítja Tompa bibliai gondolatait, czélzásait, képeit, hasonlatait, fejtegeti a biblia hatását Tompa nyelvére és nyomozva a rabbinikus elemeket Tompánál. Költőink közt alig van, a ki ilyen természeti összehasonlító kutatásra bővebb anyagot adna, mint Tompa, a ki már papi hivatásánál fogva is erősen benne élt a bibliai eszmékben, nagy biblia-olvasó volt s ennek hatása természetesen meglátászik költészetén is. Pollák Miksa e tekintetben gazdag anyagot dolgozott fel s a nagy és buzgó szellemi munka, a mit végzett, mindenesetre elismerést érdemel. Az efféle összehasonlító rendszer hibájából ő sem tudott teljesen mentes maradni, kellőnél jobban megszaporítja anyagát azzal, hogy közvetlen bibliai hatásoknak vesz sok olyan dolgot is, a mi nem az. A közteljes, valamennyiünk beszéde tele van hintve bibliai szólásokkal, képekkel, hasonlatokkal, a melyeket a nyelvvel együtt tanulunk meg, a melyek nyelvünknek valóságos alkotórészei váltak s ép ezért megvannak azoknak a beszédekben és írásban is, a kik sohasem forgatták a bibliát, megvannak természetesen Tompa nyelvében is. A könyv szerzője az ilyeneket is a biblia hatásának bizonyítékaiul veszi. Némely helyütt hatásnak vesz olyan dolgot, a mi csak parallela, hasonló kifejezés: ha valamely kép, hasonlat hasonló módon van meg a bibliában is, abból még nem következik közvetlenül, hogy Tompa onnan vette s a fölvezetés vizsgáló szeméremtől függ megállapítani, csakugyan bibliai hatástól van-e itt szó. Az értelmes munkának efféle fogatkozása mellett is megvan a maga érdeme: nagyon részletesen, mindenre kiterjedőképpen dolgozta fel följegyzésként Tompa költészetét a maga szempontjából s így eszköze lehet a költő bensőbb megértésének.

A „Jó Pajtás”, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja február 16-iki számába verseket Lampérth Géza, Eudoró Béla és Benedek Elek

dek bácsi irtak, elbeszélést Szabóné Nógall Janka és Krúdy Gyula, **Dörnyögő Dömötör** újabb kalandjait folytatja **Sebők Zsigmond**, természetudományi apróságot mond el **Gyula bácsi**, mesét mond Elek Nagyapó, szép képet rajzolt **Garay Ákos**; **Zsiga bácsi** mulatságos mókát mond el, **Rákosi Viktor** folytatja regényét, A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A **„Jó Pajtás”-t** a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyeddévre 2 korona 50 fillér, fél-évre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)

Új könyvek.
Bírálatok (1861—1903). Irta **Gyulai Pál**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 5 korona.
A zenélő óra. Novellák, írta **Toma István**. Budapest, az Élet kiadása; ára 3 korona.
Tompa Mihály és a biblia. Irta **Pollák Miksa** soproni rabbi. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia). Az izraelita magyar irodalmi társulat kiadása; ára 3 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Eihunytak a közelebbi napokban: **EMÁNUEL VINCE** földbirtokos, takarékpénztári igazgató, 89 éves korában Verbőn. — **Zsebeházi Kiss Károly** vesprémegegyházi nyug. plebánus, 87 éves korában Győrött. — **Kriszány János**, a székesfehérvári káptalan kanonoka, 80 éves korában Székesfehérvárott. — **TASNAKI GYULA**, az Első Hazai Takarékpénztár nyug. pénztárosa, 48-as honvédtüzér, Tóth Imrénének a Nemzeti Színház igazgatójának apósa, 83 éves korában Budapest. — **Idősebb LANGEL Károly** nagyiparos, a Lingel Károly és Fiai czég tulajdosa, a Ferencz József koronás érdemkereszt tulajdonosa, a pesti ágostai hitvallás evangélikus egyház presbytere, 75 éves korában Budapest. — **Kovács Béla** nyug. kuriai bíró, a Lipót-rend lovagja, 73 éves korában Budapest. — **Demkó BELÁNSZKY DEZSŐ** királyi törvényszéki bíró, 70 éves korában Budapest. — **KRENER ED** irgalmasrendi áldozópap, rendtartományi definitor, a pozsonyi rendház perjele, 70 éves korában Pozsonyban. — **Kisbudafai és nagybudafai KALMÁR Károly** nyug. kassa-óderbergi vasúti főellenőr, 68 éves korában Budapest. — **SZTANKOVICH János** nyug. uradalmi tisztartó, 75 éves korában Sajókáran. — **Köpösi TOLVAY LAJOS** nyug.

királyi vizsgálóbíró, 67 éves korában Munkács. — **STEINER MIKSA** volt községnagykereskedő, 66 éves korában Budapest. — **Pápai Vajna István** földbirtokos, törvényhatósági bizottsági tag, egyházmegyei gondnok stb., 55 éves korában Kézdivásarmányfalván. — **SZILÁGYI ARMAND**, 44 éves korában Budapest. — **HOLZWAITH VIKTOR**, a Magyar Országos Középponti Takarékpénztár tisztviselője, 42 éves korában. — **BÁTORY Károly** államvasúti főellenőr Pestújhelyen. — **EBRENFELD ANTAL** földbirtokos Budapest. — **BRAMBUNG VILMOS** uradalmi főoktató, 63 éves korában Duna-Adonyban. — **HERTENSTEIN LAJOS** földbirtokos, a Munkácsi Közgazdasági Bank elnöke Bécsben. — **SOMOGYI MIKLÓS** okleveles gazdatiszt Kolozsvárott. — **ELLINGER Károly**, a „Neues Pester Journal” tisztviselője, 27 éves korában Budapest. — **KRONICH LÉNÁRD**, a meteorológiai és földmágnestési intézet előosztályú asszisztense Budapest.

ÖZV. FLINK HENRIKÉ szül. Krieger Terézia, 76 éves korában Peremartonban. — **Étdőfi GÁGYI LAJOSNÉ** szül. Gagyhy Julianna, 65 éves korában Etdőn. — **ÖZV. TISZANAGYRÉVI Vajda ANDRÁS** szül. okolicsnai Okolicsányi Erzsébet, 44 éves korában Budapest. — **WEBER GÉZÁ** szül. Rozgonyi Piroksa, 42 éves korában Budapest. — **ÖZV. STROHOPFER ISTVÁNNÉ** szül. Mátyus Klórid árvaanya Kolozsvárott. — **GRÜNFELD GUSZTÁV**, Grünfeld Gusztáv líkőrgyáros felesége, szül. Kornfeld Ida, 37 éves korában Budapest.

EGYVELEG.

* **A tigris és a villamos szikra.** A drótnélküli táviró az életét mentette meg nemrég egy táviró tisztnek. A Vasexi nevű gőzöst, a mely az Unió lobogója alatt indult Rio de Janeiroból Newyorkba, útközben, a Sandy Hook világító torony körül nagy vihar érte utól. A hajó fenekén az erős himbalódzás miatt az áruk egymásra zuhantak és valahogy összetörték a tigris ketreczének vasrádjait. A tigris a nyílással kiesőszóit és sétára ment a hajó alsó helyiségeiben. Egyszer csak egy nyitott kabinba dugta félelmetes fejét. A kabinban a dróttalan táviró készüléke és batteriája volt elhelyezve, egy asztalnál Pickereit, a távirótiszt ült, a készülék fölé hajolva és leve a villágásokat. Mikor egyszer fölémelt, a tigris villogó szemét látta maga előtt. Nem vesztette el lélekjelenét, hanem megnyomott egy gombot, mire

a batteriában magas feszültségű villamos áram keletkezett és villamos szikrák pattogtak vakító fényességgel. A tigris annyira megijedt ezektől, hogy azonnal megfordulva elszöppolygott. A tisztviselő értesítette a legénységet, a mely az állat felügyelőjével együtt a fenevadat hosszú sajsza után egy üres kabinba kergette és ott bezárta, a míg a ketreczet kijavították.

Az a hatás, a melyet a Crème Simon gyakorol a szétlöt kifizűt kezek és ki-cseprepedett ajkak repedésére, ránczaira stb. a csodával határos; néhány óra alatt ezek a nem jelenetékny, de bántó kellemetlenségek mintegy varázstüszere eltűnnek. A napsütés következményei, a vörösség, a pattanások azonnal megszűnnek a Crème Simon használatá által, a mely ép oly hasznos a gyermekek bőrtének ápolásánál is. A Crème Simon meglepően, biztosan hat a **borotválkozás után** a bőrön érzett égés ellen is.

Tátráfröden a téli idény tetőpontját érte el Míg nappal vig sportolással szórakozik a közönség, esténként a Grandhotel termében különböző mulatságok mint: hangverseny, cabaret és mozielőadások, tánc- és társasjátékok váltják fel egymást. A mostani rendkívül érvényes havazás kedvezően befolyásolja a téli idény további kialakulását, mert jelenleg oly magas a hóréteg, milyen már évek óta nem volt a Tátrában tél közepén. E hónapban még mulatottá ghyunkana, továbbá rödli- és toblesight-versenyek vannak tervbe véve. Minden jel arra mutat, hogy a tartósan kedvező téli időjárás ezidén rendkívül hosszúra fogja nyújtani a téli évadot.

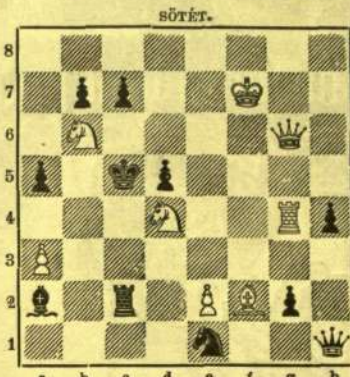
Hölgyek öröme. A világhírű japán Neppon powder és crème a legtekélyesebb szépségápolók. Pár nap alatt a legrosszabb teint is hamvas rózsássá varázsolja. — **«Neppon»** a női szépség titka!

LEGFINOMABB CIPÓKRÉM
 BENES TESTVÉREK VEGETY-GYÁRA GYŐR

Minta szőlőlányokat ingyen küld «Milli-telep» szőlőiskola Nagysz, ha árjegyzéket kér.
Erőt és kitartást ad a lábknak az új «Berson» gumiszarok. — Ügyeljen a vásárlásnál a «Berson» szójegyre, mely az aranydobozon világosan látható.

SAKKJÁTÉK.

2836. számú földvány Marin V-től, Barcelona. (I. díjat nyert földvány.)

Vilagos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

A 2829. számú feladvány megfejtése Fritsch Károlytól.

Vilagos.	Sötét.	Vilagos.	a. Sötét.
1. Vc1-e3	d4xe3	1. ... a2-a1 V	
2. d3-d4 + stb.		2. Hd3-f2 + stb.	
	b.		c.
1. ... Ba7-a4		1. ... Vg8xg6	
2. Hd3-c3 + stb.		2. Vc3xd4 + stb.	
	d.		
1. ... h7xg6			
2. Vc3xd4 + stb.			

Helyesen fejtették meg: Marányi Lajos. — Geist József és Stári Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyechnograd Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest) Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Eker). — Müller Nándor (Somabathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jend. — Mészey József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcsai Kátholikus-Kör». — Védres Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Buda-ujlak). — A «Dunaújvárosi Egyenlőli kör» (Dunaújváros). — Baross Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibicz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — «Csengeri

Caszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kuns Bező (Temesváros). — Budai Sakkosztály (Budapest). — Patkó Imre (Tolpas).

Szerkesztői üzenetek.

Várakozás. Így szokás. Az a baj, hogy nincs érdekes mondanivalója s a nyelvénél szines eredeti szin és erő.

Versék az apámról. A szavakban, formákban a modern magyar költészetből vett, nagyon is hamar patrónám merevedett szólalom, a tartalomban langyos szentimentalizmus. — a ki ezt írta, az nem tudja még, mit akar. De úgy látszik, akar valamit.

Jókai Laborás esete. Eudárd és Magdolna. Nagyon nagy történetek, olyas valaki írta, a ki nem sokat látott s tapasztalt az életből s inkább azok utáni a regényes olvasmányok után dolgozik, a melyek neki meg-tetszettek, mint saját megfigyelései után.

Elmereng az jövőbe. Esti szellő. Meglehető banális általánosságok, ha jól alánk nézünk, nem találunk alattuk semmi magvat.

Egy prepa naplójából. Diákos izü kis kísérlet, a milyennel majd mindenki megpróbálkozik fiatal korában. — Manapság már valamire való lap nem dolgozhatik ingyen kéziratokkal; a mit kiad, meg is fizeti, még pedig pénzzel, nem pedig ajándék-könyvekkel.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 3-ik számában megjelent képtalány megfejtése: **Romlások indult hajdan erős magyar.**

Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegeye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Svajczi-Selyem
 vam-mentesen házhoz!
 Kérjenek mintát a mi ajánlásainkból fekete, fehér, vörös színűben: Telfés, Changozsa, Pappos, Grápa és Chino, Duhász, Kossuth, Kollós, Mouselle 150-cm. széles, mártóczi K. 150-cm. hosszú, bárosy, és Páris ruhákban, és házaknak ruh. valamint bűnök és ruhák valódi svajczi kimonók, bűnök, «gyapjú», «vazson», és selyemben.
 Mi csak a keskenyebb szelű selymeket, vörös bűnök, kóroztól megvédő, pormentes, és víz-mentes selymeket. — (Dupla levdélár.)
Schweizer és Társa, Luzern U 24 (Svajcz)
 Selyemszövet-kivitel — Kir. udv. szállítók.

Meglepően hatásos a csecsemő táplálását biztosító «**GALEGOL**»
 Jókörnyű hatásos a tej mennyiségére és minőségére. A tej gyártásának 93-99%. A csecsemők rendszeresen gyarapodnak és kitűnően fejlődnek. Kellően irt minden folyadékban könnyen oldódó szer. 1 téglé 20 napra elegendő. Ára 3 K. Főlerakat Fragner B. győzgy. Prág III. Nórada-u. sarok. Leszáll Magyarországon Török József győzgy. Budapest, Király-u. Ahol nem kapható, a «Zárkódás» postán a pénz előzetes beklülés után történik. Egy téglé 3-30, 2 téglé 6-72, 3 téglé 9-72 és 4 téglé 12 — korona bércmentre.

GUEDLY
 LA FEUILLEPAIE
 LE ROIN SAGRE
 LES MIMOSSES
 LA GLOSTRE
 L'EMPIRE
 LES MIMOSSES
 A «Guédly» «Guédly»-parfümök Budapestben kaphatók a következő cs. és kir. udvari illatszer-üzletekben és drogeriákban: Müller J. L. IV. Koronaherceg-utca 3. Vértessándor, IV. Kristóf-ter 8. Molnár és Moser, IV. Koronaherceg-utca 11. Loest Sándor, IV. Váci-utca 9. Lányi Péter P. I. IV. Koronaherceg-utca 10. Lux Mihály, IV. Muzeum-körút 5., stb. stb.

A dobhártya vibrációs masszázsa nagyothallás, fülzugas és fülfajás

minden neme ellen, neves tudósok kutatásai alapján szakkörökben már régóta kitűnő és hathatós gyógy-módnak van elismerve. Kézzel természetesen lehetetlen a dobhártyához masszázst által eredményesen hozzáférni, ennél fogva a technika és a mechanika műszereire vagyunk utalva. A fül belsejének masszírozására alkalmas egyszerű, tehát nem túlságosan költséges, szolid, czélszerű vibrátor feltalálásának problémája megoldást nyert, még pedig a duderstadti Loest Emil ezeg «Audito» nevű műszerével. Ezzel mindkét fül egyszerre, vagy esetleg csak egyik fül is kezelhető, egyszerű fogás által a kívánt legkisebb vibrációs erősségre beállítható, de erősebb beállításhoz ismét erősebben hat. Mellékkészülékek, vagy duplaműszerek különböző használati czélokra nem szükségesek.

Sokan azt hiszik, hogy reménytelenül kell szenvedniök, mert a fülkezelés modern, tudományos haladásáról sejtelmök sincsen. Kötelessége tehát mindenkinél, a legújabb vívmányokkal és hathatós kezelési módszerekkel megismerkedni, melyek lehetővé teszik a bajjal, idült esetekben is megküzdenni. A paciensek számos elismerő levele tanusodik a bámulatra méltó eredményről, mely ezen készülék kezelése által éretet el és a tekintélyek ajánlása mellett figyelemre méltó biztosítékot nyújt az «Audito» kiváló működéséről.

A törv. bej. czég Emil Loest, Spezial-Institut, Duderstadt 14a. Harz (Németorsz.), nagyothallók-nak kívánatra utbaigazításokkal és kezelési utasításokkal ellátott kimerítő könyvecskét küld. Önnek csak az «Audito»-ra (német szab.) vonatkozó könyvecskét kell kérnie s azt azonnal teljesen költségmentesen megkapja.

Lohr Mária (Kronfus)
 Gyár és főüzlet:
 VIII. Baross-u. 85. A főváros első és legrégibb csipkétisztító, vegytisztító és kelmeifestő gyári intézete.
 Telefon: József 2-37
 Filók: XI., Fő-utca 27. IV., Rakú-út 6. V., Koskomáti-utca 14. V., Harmadca-n. 4. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2.

TÖRLEY
 A törley a világ legrégibb és legfinomabb pezsgője. A törley a világ legrégibb és legfinomabb pezsgője. A törley a világ legrégibb és legfinomabb pezsgője.

Paris Institut De Beauté Budapest.
 26 (place Vendôme) Váci-utca 5. arcnevesítő intézet
 Arc, nyak, orr, kéz, kebel stb. ápolása tudományos, hygienikus alapon, a világhírű párisi intézet szakavatott kezelőnő személyes vezetésével. — Maniküre és haj-ápolási osztály. — Valódi francia ápoló-és szépség-szerek.
 Bejárat Türr István-utca 9. szám.
 Utas! Ás és árjegyzék kívánra ra ingyen.

Serravallo
 kina bora vassal
 Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabban kitüntetést érdemelt gyógyszerkészítő, vörsegyenek és lábbadozók számára. Értékesítő, ideg-erősítő és vérvivítő szer.
 Kitűnő le. 7000-nél több orvosi vélemény.
J. Serravallo, cs. és kir. Trieste-Barcola.
 Viaszrolható a gyógyszerárakban 50filleres üvegben. K 2.60. Iteres üvegben K 4.80.

HÖLGYEKET ÉRDEKLŐ szabadalmazott ujdonsg.
NŐI RUHA KÉSZÍTHETŐ PRÓBA NÉLKÜL ezen találmány segítségével; azon hölgyek tehát, kik nem szeretnek, vagy nincs alkalom próbálni, a ■ **legkifogástalanabbul** ■ álló ruhát tudom szállítani, ha egyszer nálam megjelenik alakjának levétele miatt, mely az említett szabadalmazott szerkezettel történik s melyet műtermemben már években keresztül kiprobáltam és most már annyira tökéletesítettem, hogy azt, mint teljesen jó, ajánlhatom. ■ Mely tisztelettel ■ Kulcsár István szabó, Budapest, IV., Haris-bazár 6.

bácsi! néni! ide figyelj!
 palma kaucsuk sarokot viselj!
 Minden háztartásban elegáns kis kanapé gyanánt szolgál és egy kézműszelűbb legtekélyesebb ruganyos matracos ágyra változtatható át, a legnehezebb és leggyöngyösből származó, számúru is, emel fogva minden jobb esakalmánál kedvelt, sőt nélkülözhetlen. 23 év óta sok ezer van használatban, mert a jó fekvés a tudószabad lélegzést előmozdítja. A **Schöberl-Ágy** ára kivitel szerint 52, 72 K és feljebb. Székülés a világ minden részében **Schöberl-Ágy** utvári szállító, cs. és kir. szab. gyára által Budapest, IV., Haris-bazár 12. árjegyzék kívánatra. Övják a t. z. közönséget Schöberl-ágyaink értékelen utaztatással.

A VILÁGHIRŰ Schöberl-ágy
 Magyar szabadalom 3011. sz.
 Ejjel ágy. Nappal szék.
 Minden háztartásban elegáns kis kanapé gyanánt szolgál és egy kézműszelűbb legtekélyesebb ruganyos matracos ágyra változtatható át, a legnehezebb és leggyöngyösből származó, számúru is, emel fogva minden jobb esakalmánál kedvelt, sőt nélkülözhetlen. 23 év óta sok ezer van használatban, mert a jó fekvés a tudószabad lélegzést előmozdítja. A **Schöberl-Ágy** ára kivitel szerint 52, 72 K és feljebb. Székülés a világ minden részében **Schöberl-Ágy** utvári szállító, cs. és kir. szab. gyára által Budapest, IV., Haris-bazár 12. árjegyzék kívánatra. Övják a t. z. közönséget Schöberl-ágyaink értékelen utaztatással.

OLAJFESTMÉNYT, HUNGÁRIA
 aquarelle-Pastelle, képet bármilyen régi vagy kis fénykép után, művészi kivitelben készít a **HUNGÁRIA** fényképészeti és festészeti társaság Budapest, IV/v. Károly-Körút 24.

AZ ÖREGEM
 is mindig azt mondta, hogy sepiők elhészére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megővására nincs jobb szappan, mint a világhírű «Steckenperfer» (Illomtel)-szappan. Védjegye «Steckenperfer», készíti Bergmann & Co. czég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszerár, drogeria, illatszerár s minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 50 fillér. — Hasonlóképen asodáltozatosan bevált a Bergmann-féle «Mascara» (Illomtel)-krém fehérr és finom nívű tenek megővására, ennek tabusa 70 filléért mindenütt kapható.

SALVATOR kiváló bőr-és lithiumos gyógyforrás
 vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési élegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

NEPPON

POUDER **CRÉME**

Amerika és Európa modern hölgyei csak ezen arczápoló szereket használják.

Hatása csodás. Krém ára 1 kor. 50 fillér.

A modern tudomány vívmánya! Ártalmatlan anyagokból készül.

Japán eljárás szerint. Puder ára 2 korona.

ÁPOL!! * SZÉPÍT!! *** FIATALIT!!**

Az arcbőr pár nap alatt leheletszerű finomságot kap, az arczárékok megszűnnek, a tein tisztáltsága eltűnnek. Minden eddigi készítményt túlszárnyal.

FŐRAKTÁR: TÖRÖK JÓZSEF GYÓGYSZERTÁRA, BUDAPEST, VI. KERULET, KIRÁLY-UTCZA 12. SZÁM.

Valódi brünni szövetek

az 1913. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3.10 m. hosszú	1 szelvény 7 kor.
teljes férfiruhához (kabát, nadrág, és mellény)	1 szelvény 10 kor.
elegendő, csak	1 szelvény 15 kor.
	1 szelvény 17 kor.
	1 szelvény 20 kor.

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K-ért, szilagy felöltőszövetet, turistalódat, selyemkamarát, női kosztüm szöveteket stb. gyári áron küld, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztgyári raktár.

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök a melyeket a magánvevő élvez, ha szövet-szerkezeit követően Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, leg-olcsóbb árak. Óriási választék. Mintahű, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen trissz árban.

WIKTORIN

VEZETÉK NÉLKÜLI

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérbe kerül, nincs kandéca, bármilyen vihető szemmel körülmények között fel nem robbanhat.

Állandó kiállítás

megtekinthető, minden vételkötélesség nélkül

WIKTORIN ÉS TÁRSA Bpest,

VIII., kerület, Baross utca 1. szám.

Arjgyezék ingyen és bérmentve.

„BERSON“ gummisarok

különböges gummi-szerű s be van bizonyított tartósabb

keverékből készült, hogy ez a mint a bőr.

A számos, teljesen értéktelen versenyzármány-nak célja az, hogy a mintázás utánzásával és hasonhangzásával elnevezéssel a t. e. közönséget félrevezesse.

A valódi uj „BERSON“ gummisarok elegáns aranydobozba van csomagolva, amelyen a szó „Berson“ világosan olvasható. Azonkívül minden valódi uj Berson gummisaroknál látható az itt ábrázolt gyári védjegy melyre különös figyelem fordítandó.

Kérjen határozottan csak ezzel a védjeggyel ellátott „BERSON“ gummisarot. Csak saját cipője vagy cipőkereskedője által erősítse cipőcsarkára és saját érdekében utasítson vissza minden más gyártmányt.

Bersonművek, Budapest, VII.

NAGYON ÉRDEKES NÉZŐSZEKRENY

mechanikai képértelmezés. Hozzá 50 nagyon pikáns fényképfelvételek. A képek — az üveg erősege folyón — nagyon szép és plasztikus ábrák. Az ut a panorámák, mechanikai képértelmezés, pikantériája miatt az urak szívesen vásárolják. Egy komplett panorámá 50 fényképpel csak 3.50. Egyedüli szállítási utasítással M. SWOBODA, Wien III., Hirschgasse 13-232.

Salgó-Tarjáni Kőszénbánya

Részvény-Társulat.

MEGHÍVÓ.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat folyó évi február hó 20-án délelőtt 11 órakor tartja Budapest, V., Arany János utca 25. szám alatt levő központi irodahelyiségében

XLV. rendes évi közgyűlést,

melyre az igazgatóság a társulat t. e. részvényeseit meghívja.

NAPIREND:

- Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1912 ik üzleti évről;
- 1913-ik év zárszámadásának előterjesztése, határozatok felett és az 1912-iki osztalék megállapítása;
- Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak.

Budapest, 1913. évi január hó 30-án.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. e. részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni akarnak, hogy a részvényeiket a szelvényekkel együtt f. évi február hó 12-ig beazóráig vagy a társulat feljelt helyén levő központi pénztárnál vagy pedig Wienben a K. K. priv. alg. österr. Boden-Credit-Anstalt-nál (L. Teinfaltstrasse 6.) tegyék le. 25 részvény egy szavazatra jogosít.

Értesítjük egyúttal a t. e. részvényeseket, hogy alapszabályaink értelmében az évi mérleg az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéssel együtt f. évi február hó 12-től kezdve a társulat központi irodájában rendelkezésükre áll.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

akác, gledicsia

Besztercezi szilva, kajszin-baraczk.

ojtott gyümölcsfajt, vadoncsozt, akác és gledicsiát 100.000 számszámra képes küldeni.

Ungváry László faisholája Bregled.

Az uj „BERSON“ gummisarok pontosan olyan a színe és formája, mint az Ön cipője bőrsarokának, alakjának művészes kivitelezés rendkívül elegáns, minősége kiválóan tartós és pehelykönyű.

Az uj „BERSON“ gummisarok megóvja cipőjének bőrsarokát az elferdüléstől, cipőjét állandóan elegáns, tökéletes formájában tartja meg és nagy rugalmasságát fogva védi az Ön idegét és hátgerincét.

A számos, teljesen értéktelen versenyzármány-nak célja az, hogy a mintázás utánzásával és hasonhangzásával elnevezéssel a t. e. közönséget félrevezesse.

A valódi uj „BERSON“ gummisarok elegáns aranydobozba van csomagolva, amelyen a szó „Berson“ világosan olvasható. Azonkívül minden valódi uj Berson gummisaroknál látható az itt ábrázolt gyári védjegy melyre különös figyelem fordítandó.

Kérjen határozottan csak ezzel a védjeggyel ellátott „BERSON“ gummisarot. Csak saját cipője vagy cipőkereskedője által erősítse cipőcsarkára és saját érdekében utasítson vissza minden más gyártmányt.

Bersonművek, Budapest, VII.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST =GUSZTÁV= ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Giszella-lér 2. Telefon.

IBACH-ZONGORÁK

egyedüli képviselők.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefaniy stb.

Kocsiárucsarnok

Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

Fog- Fog- Fog-

és gyökérhúzások arany és platínából, arany és ezüst amalgamból, továbbá a fog színével teljesen azonos porcelán masszából stb. Rendelés, kiálló fogorok és egyes fogak rendezés állásba való visszahelyezése teljesen fájdalom nélkül, fel-nötteknél is.

tömések (plombok) sorok, rágásra alkalmasak, szápadás nélkül, ki nem vehetők, a herlini fogászati poliklinika elcsajított legújabb módszerek szerint. Arany- és platínakoronák, arany bil-dalások. Régi hibás fogorok átöltözése és javítása.

NAGYENYED-RE

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtízra anyagra.

GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK

Netányfák, díszcserjék, tüllevek, kertésznövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK,

(I. sima aru) európai és amerikai sima gyökere vessők. Öktató díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és Társai

faisholák és szőlőoltványtelepek

Nemes ürgördülő kanárijaim

Wienben nyerték az I. győztes érmet, az orsz. kulturális díszoklevél, Bpestben a nagy aranyérmét.

Ajánlok kiállítás és prima énekcsokor, példányát 10.—, 12.—, 16.—, 20.—, 30.— és 50.— K-ával. Erőteljes, jól etethető tenyésztőstények K3.—, 5.—, 8.— példányonként

SIMON KÁROLY,

nagytenyésztő Ansig a d. Elbe. Árjegyzék ingy. a bérnt.

NICKERL & Co. G. m. b. H.

Központ: Wien-Innsbrudorf. Erlauterung: 30. Telefon 9120. 144. sz. katalógus kívánatra ingyen.

Dr. Gonda Sámuel

Med. Univ. Fogorvosai rendelőjében rendelvél mórásokot díjazás mellett eszközökkel TELEFON 164-44. IV., Kossuth Lajos-utca 11. sz. 164-44.

Videkiké 24 óra alatt megkapják fogorosaikat. Részletfizetésre készíteny. Rendelő órák egész napon át. Tisztviselőknék az esti órákban külön rendelés. Irásbeli jóállás.

MARGIT

gyógyforrás — (Bereg megye.)

a gyomor, belék, lúghólyag s különösen a légcsatornák hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.

Megrendelhető: EDESKUTY L.-nál Budapesten és a forrás kezelőegységénél Munkácsán.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomorterheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható: minden gyógyszertárban valamint Rozsnyay Mátyás ARAD, Szabadság-tér.

TUBERIN

Legelőkelőbb orvosok véleménye szerint a TUBERIN elsőrendű, gyors hatású és megbízható gyógyszer a következő bajoknál: köhögés, rekedtség, éjjeli izzadás, nehéz légzés, megfázás, a légzőszervek megbetegedéseinek, ezen bajok elmulasztására vagy megelőzésére.

Kapható mindenütt az országban.

Egy üveg Tuberin ára 2 kor. 50 fill., postán 3 kor. 05 fill., nagy üveg 5 korona. 3 kis üveg postán 7 kor. 50 fill. bérmentve, 3 nagy üveg postán 15 kor. bérmentve, ha lak-helyén nem kapható, úgy rendelje meg a főraktárból!

Diana Gyógyszer Budapest, Károly-körút 5. a pénz elcsézés beküldésé v. utóvétvelel.

Ágytollak!

5 kiló új, jó fevertott, pormentes K 990, 5 kiló jobb K 12—, 5 kiló fehér, pehely-puha fevertott K 15—, 24—, 5 kiló fehér, pehely-puha fevertott K 30—, 36—, 42—.

KÉSZ ÁGYAK

1 dunyha, vagy 1 derékál 180 cm. hosszú, 116 cm. széles K 10—, 12—, 15— és 18—, 2 méter hosszú, 140 cm. széles K 13—, 15—, 18— és 21—, 1 fejkendő 80 cm. hosszú, 85 cm. széles K 3—, 350 és 4—, 90 cm. hosszú, 70 cm. széles K 450 és 550. Készítés minden tetszés szerinti méretben is. 3 réteg szőrmacsok 1 Ágyra K 97—, jobbak K 23—, Szőrkötés utánvétel bérmentve 9 K-tól feljebb. Bevezetés és visszaküldés a postaköltség megtérítésével ösztönöz megenged.

Sachsel Benedek, Lobos 80. Pilsen mellett. (Csehszlovák.)

SZŐLŐOLTVÁNY

VALAMINT AMERIKAI ÉS EURÓPAI SIMA ÉS ÖTÖKERES SZŐLŐVESSZŐ

KERÜL TELEFON KÖRÜL HASTY MENTÉSŐBŐN ÖLCSŐ ÁRAK MELLETT ELADÁSRA ÁRLAPOT INGYEN KÜLDÜNK

BADACSONYVIDÉKI SZŐLŐTELEP

KEZELŐSÉG TAPOLCZA, (ZALA M.)

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtés, légszusz és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi esemőgépek stb. — Torvek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Az ország legelőnyösebb

Sárga János császár és királyi udvari szállító ékszerész és műtőves Budapest, IV., Kilyó-lér 5. és Kolozsvar, Mátyás király-lér 13.

ékszer, óra, ezüstnemű és iparművészeti tárgyak beszerzési forrása. Készpénz és angol rendsz. részletfizetésre is. Vidékre választékokat küld! Árjegyzék ingyen.

Legdrágább karpercező órával.

1 karátos arany	20 K.
14 — — — — —	28 K.
14 — — — — —	30 K.
Ezüst bórastíjjal	16 K.
Acél	14 K.

Redőnyös és lapos íróasztalok

Íratszekrények. Kártyanyilvántartás. Teljes intézeti berendezések.

Hirsch és Társa,

Budapest, Telefon 86-27.

„Regna“

a jelenkor leg-tökéletesebb Országszerte díjmentes bemutatás. Pénz, könyv- és okmányszekrények Elsőrendű minőség. Szolid árak.

V., Alkotmány-utca 19. sz.

Szegény leányok

is ápolhatják kezeiket, arcukat és bőrüket valódi Diana-krém, Diana-szappan és Diana-puderrel, amióta az

50

fillérért kapható. Tömegesen veszik mindenütt a Dianát, mert köztudomásu, hogy még gyermekek is Diana-szappannal mosakosznak és Diana-krémmel ápolják kezeiket. Legények és leányok csak Dianát használnak a legkisebb falvakban is. Ezelőtt mindenki ártalmas glicerin, kremzelesz, vazelin, tejkrem-féléket használt kezeinek és arcának ápolására, most már 50 fillérért Dianát vesznek. Széplő és pattanás egyedüli ellenszere.

Mindenütt kapható. Egyedüli készítő: Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, VII., Károly-körút 5. Postán legkevesebb 3 koronás megrendeléseket szállítunk.

Csak

DIANÁT

fogadjon el.

Kinek kell használni Erényi Ichtiol Salicilt?

1. A ki a test bármely részén viszketegségben szenved.
2. A ki a test bármely részén bőrbántalomban szenved.
3. A ki a test bármely részén kipállásban szenved.
4. A ki a test bármely részén izzad.
5. A ki az arcán, kezén, lábán, fején bőrbántalomból kifolyólag viszketésben szenved.
6. A ki arcán, kezén, lábán, fején viszketésből kifolyólag bőrbántalomban szenved.
7. A kinek izzad a hónalja.
8. A kinek izzad a lába.

A kik **bőrviszketegségben** szenvednek, télen-nyáron, tavasszal-őszszel **Erényi-féle**

ICHTIOL-SALICIL-t használjanak.

Erről a kenőcsről el van ismerve, hogy mint egyedüli különlegességi szer a saját nemében, **tökéletesen megszünteti** néhány heti használat után még a **legmakacsabb bőrviszketegséget** is az egész **testén** és **soha többé** vissza nem tér. Mindenki, aki bőrviszketegségben szenved, rendeljen **Erényi-féle Ichtiol-Salicilt**. Rövid használat után meg fog győződni róla, hogy ennél jobb szer betegsége ellen nem létezik. A **valódi Ichtiol-Salicil** már néhányszori bedörzsölés után teljesen megszüntet **börrepedést, bőrhámlást, kipállást, test- és lábizzadást. Szagtalan és ártalmatlan** szer lévén, a test bármely részén, **sőt az arczon is** használható.

Kellemesen hűsít, fájdalmat csillapít, legregibb sebeket is szárít.

A hol az összes létező szerek eddig nem használtak, ott az Erényi-féle Ichtiol-Salicillal biztos az eredmény: feldörzsölésnél, viszketegségnél, bőrbántalmaknál.

Még 25-30 éves bőrbántalmakat és viszkető sebeket is megszüntet.

Bármitől származó seb vagy kisebesedés és feldörzsölés beszárítható és tüzesége rögtön csillapítható. Minden kiütés 8 nap alatt elmúlik, bármennyire torzítja az arcot, kezét vagy a test bármely részét.

Az eredeti **«Erényi Ichtiol-Salicil»** 3 koronás dobozokban csak a kizárólagos készítőnél kapható:

ERÉNYI BÉLA

«DIANA»-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések utánvétel mellett még aznap szállítanak.)

Több mint egy millió köszönőlevél érkezett a világon minden részéből.

Ismeri ÖN MÁR

Diana sósborszesz grandiózus hatását?

Minden **egészséges** és **beteg**

minden **beteg** igazolhatja, hogy az elképzelhető legjobbsikerű csakis

Diana sósborszesz

használata által érhető el.

Az egész országban mindenütt kapható.

ERÉNYI BÉLA

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvét mellett.

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg DIANA-sósborszesz	Egy nagy üveg DIANA-sósborszesz	Egy legn. üveg DIANA-sósborszesz
44 fillér.	1.20 korona.	2.50 korona.

8. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 23.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

HÁROM OROSZLÁN. — EGY ÁLLÓ HELYBŐL LŐTTE KITTENBERGER KÁLMÁN.